

ZPRÁVODAJ

MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Listopad 2007

Ročník XVII

číslo 11

ČASOPIS SE TISKNE NA RECYKLOVANÉM PAPIRU

OBSAH

Události měsíce

Zpráva o životním prostředí ČR
v roce 2006: Zlepšování se zastavilo 1

Zpráva o životním prostředí
České republiky v roce 2006 2

Ekofilm 2007 12

Zprávy ze správy životního prostředí 15

Rozhovor

Ing. Eva Tylová: Musíme odlišit neznalost
a záměrně protizákonnou činnost 27

Analýzy, souhrny, komentáře

Evropská unie: Nizozemští a čeští experti
o dopravě a životním prostředí 31

Ekologická výchova: Výchova, která
vede k odpovědnosti 33

Tip

GreenLight 36

ZPRÁVA O ŽIVOTNÍM PROSTŘEDÍ ČR V ROCE 2006: ZLEPŠOVÁNÍ SE ZASTAVILO

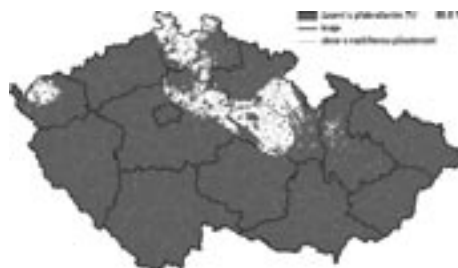
Ovzduší silně znečištěné jemným prachem, rostoucí počet alergiků, vysoká energetická náročnost průmyslu a produkce skleníkových plynů ovlivňujících zemské klima, nízký podíl obnovitelných zdrojů energie, narůstající objem skládkovaného komunálního odpadu či nejpůvodnější lesy v Evropě – to jsou hlavní problematické oblasti, na které upozorňuje aktuální Zpráva o životním prostředí České republiky v roce 2006, kterou ve středu 3. října 2007 projednala vláda.

„Začátkem devadesátých let se kvalita životního prostředí výrazně zlepšila, teď už ovšem několik let stagnuje. V řadě oblastí pokulháváme za ostatními evropskými státy. Vzduch obsahující nadlimitní koncentrace prachových částic PM₁₀ dýchá 62 % obyvatel, a to nejen ve městech. Výrazně roste znečištění ovzduší dopravou a ze spalování v lokálních topeništích. To znamená bezprostřední riziko pro zdraví lidí, zvyšuje se počet dětí s alergiemi. Ten trend jsme tušili z dat, která postupně dostáváme, řadu kroků ke zlepšení jsme proto už nastartovali,“ konstatuje ministr životního prostředí Martin Bursík.

„Peníze z evropských fondů pomohou při pořizování nízkoemisních (ekologičtějších) spalovacích zdrojů pro vytápění, státní úřady postupně obmění své automobily za čistější alternativy, přísnější bude kontrola STK, novela zákona o silniční dani zvýhodní auta na environmentálně šetrnější pohon. Reviduje se systém poplatků za znečišťování ovzduší, připravovaná novela zákona o ovzduší stanoví přísnější parametry pro spalování v domácích kotlích. Pomoci by měla i druhá fáze ekologické daňové reformy,“ vypočítává Martin Bursík.

Ministerstvo životního prostředí také spolupracuje s Ministerstvem zemědělství na změně lesnické legislativy, změny čekají zákon o odpadech i obalech.

Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP

Oblasti ČR s překročenými cílovými imisními limity pro ochranu zdraví (včetně ozonu) v roce 2006.
Zdroj: ČHMÚ

ZPRÁVA O ŽIVOTNÍM PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY V ROCE 2006

1. Souhrn

Stav životního prostředí v ČR v roce 2006 lze označit za stabilizovaný. Přestože meziročně došlo k mírnému zlepšení v některých oblastech, potvrdily se zároveň nové negativní trendy, kterým musí ČR od počátku 21. století čelit. Jedná se zejména o přetrvávající znečištění ovzduší prašnými částicemi, polycyklickými aromatickými uhlovodíky a přízemním ozonem. Negativně je třeba hodnotit i pokračující dynamický rozvoj silniční dopravy, který komplikuje další snižování zátěže životního prostředí, a to hlavně v oblastech emisí skleníkových plynů, látek znečišťujících ovzduší a hluku.

Tento vývoj nastává po radikálním zlepšení životního prostředí v 90. letech 20. století, kdy došlo k implementaci nové legislativy, zásadní restrukturalizaci průmyslu a k významným technologickým inovacím. Potenciál pro radikální zlepšování životního prostředí byl v tomto období téměř vyčerpán a další snižování negativních vlivů na životní prostředí proto vyžaduje výrazně vyšší úsilí i investované prostředky. Vládou přijaté programové prohlášení a konkrétní příslušná opatření MŽP mají za cíl stávající negativní trendy omezit a následně zvrátit.

Mezi pozitivní zjištění Zprávy patří zejména klesající energetická a materiálová náročnost ekonomiky a větší využívání čistších zdrojů energie. Nové technologie, poptávka po technologicky dokonalejších výrobcích a průřezové nástroje technické ochrany životního prostředí umožnily průmyslu a energetice dále snižovat zatěžování životního prostředí. Produkce odpadů od roku 2004 setrvale klesá, zvyšuje se množství odpadů, které jsou recyklovány nebo využity.

Veřejnost i podnikatelské subjekty mají zájem na environmentálně šetrném chování a udržitelném rozvoji. Samosprávy zavádějí místní Agendu 21, rozšiřuje se počet výrobců Ekologicky šetrných výrobků, začala certifikace Ekologicky šetrných služeb. Významně stoupá počet podniků atestovaných podle ISO 14001 a EMAS či užívajících další dobrovolné přístupy. MŽP tradičně spolupracuje s nevládními organizacemi v oblasti environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty.

Hlavní pozitivní závěry:

- **Pokračuje mírný pokles celkových emisí všech hlavních látek znečišťujících ovzduší (bez skleníkových plynů).**
- **Nebylo zjištěno překročení imisních limitů pro ochranu zdraví pro oxid siřičitý a oxid uhelnatý. Imisní limity pro ochranu zdraví pro oxid dusičitý a benzen (zvýšené o příslušnou mez tolerance) a cílové imisní limity pro kadmium, nikl a olovo byly překročeny jen výjimečně. Imisní limity pro ochranu ekosystémů a vegetace pro oxid**

siřičitý a oxidy dusíku nebyly překročeny na žádné z lokalit, na které musí být dodržovány.

- **Energetická náročnost přepočtená na jednotku HDP meziročně poklesla o 6,5 %, což je nejvyšší meziroční pokles od roku 2000.**
- **Mírně klesá podíl pevných paliv (meziročně o 2,3 % na 44,3 %) a zvyšuje se podíl plyných paliv (o 1,3 % na 18,6 %) na struktuře primárních energetických zdrojů.**
- **Zvyšuje se výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů energie, její podíl na hrubé domácí spotřebě energie vzrostl na 4,9 % (meziroční nárůst o 0,86 %). Výroba elektrické energie z větrných elektráren se meziročně zdvojnásobila.**
- **Trvale roste počet obyvatel připojených k veřejným vodovodům (92,4 %), přitom klesá celkový objem vyrobené pitné vody. Roste i počet obyvatel připojených k veřejným kanalizacím (79,6 %) při současném poklesu celkového objemu vody vypouštěné do kanalizace.**
- **V souladu s legislativou ES probíhá výstavba kanalizací v aglomeracích do 5 000 ekvivalentních obyvatel (EO), aglomerace nad 10 000 EO mají vyřešeno alespoň biologické čištění.**
- **Bylo vyhlášeno 8 nových maloplošných chráněných území.**
- **Celková produkce odpadů poklesla o 5,7 % na 28,1 mil. t. K poklesu došlo jak u ostatního a komunálního odpadu, tak i u odpadů nebezpečných. Materiálově bylo využito nebo recyklováno téměř 82 % celkového objemu vyprodukovaných odpadů.**

Hlavní negativní závěry:

- **Emise skleníkových plynů neklesají, naopak podle předběžných dat za rok 2006 došlo k jejich mírnému meziročnímu nárůstu. Při pokračujícím pozvolném poklesu emisí z velkých stacionárních zdrojů stále výrazněji rostou emise z motorové dopravy a jejich podíl na celkových emisích skleníkových plynů (v roce 2005 se jednalo o 14,4 %).**
- **Kvalita ovzduší, i přes mírná meziroční zlepšení, není vyhovující. Imisní limity jsou překračovány zejména pro prašné znečištění (v roce 2006 bylo zatíženo 62 % populace), v hustě obydlených oblastech byly překračovány limity pro benzo(a)pyren (9 % území, na kterém však žije 69 % obyvatel ČR). Oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší (bez započtení ozonu) představují 29 % území ČR (v roce 2005 – 35 % území), žije zde však více než 60 % obyvatel. Nejzávažnější je situace v Moravskoslezském kraji a v Praze.**
- **ČR již druhým rokem neplní na významné části svého území plošně závazné (od 1. 1. 2005) imisní limity pro ochranu lidského zdraví pro suspendované částice velikostní frakce PM₁₀. Za toto ne-**

plnění hrozí ČR sankce Evropské komise. Již v době vzniku této Zprávy je zřejmé, že tyto limity nebudou plošně dodrženy ani v roce 2007.

- **Přízemní (troposférický) ozon, který nemá vlastní emisní zdroj, je významným problémem pro kvalitu ovzduší jak z hlediska zdraví obyvatel tak i ekosystémů a vegetace.** Nadlimitním koncentracím troposférického ozonu je vystaveno 78% obyvatel ČR. U ekosystémů a vegetace byl přípustný limit překročen na celém území ČR.
- **Ve srovnání s rokem 2005 se v roce 2006 mírně zvýšilo znečišťování povrchových vod a došlo tak k obrátu dlouhodobě příznivého trendu.**
- **Biodiverzita původních druhů v ČR se nadále snižuje.**
- **Vývoj defoliace (odlistění) jehličnatých porostů je nepříznivý, což je zřejmě důsledek vlivu abiotických faktorů (např. klima) a lesních škůdců na porosty oslabené značným imisním zatížením z minulosti.**
- **Rozhodující přepravní objemy nákladní i osobní dopravy se uskutečňují po silnici, což představuje značné riziko pro životní prostředí i pro zdraví obyvatel.**
- **Meziročně se zvýšil podíl komunálního odpadu ukládaného na skládky.**
- **Byly zaznamenány závažné případy porušení předpisů v oblasti nakládání s odpady.** Nedovolené nakládání s odpady spočívalo zejména v dovozu odpadů ze zahraničí a v nakládání s nebezpečnými odpady.
- **Narůstá výskyt alergických onemocnění.** V roce 2001 se oproti roku 1996 zvýšil počet dětských alergiků o polovinu, v roce 2006 byl zjištěn podobně vysoký nárůst.

2. Základní informace podle složek/oblastí

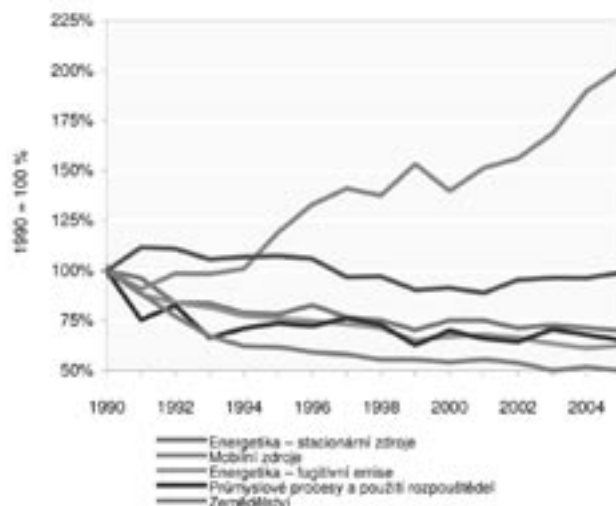
Klimatická změna

Produkce emisí skleníkových plynů v ČR od roku 2000 neklesá, zejména v důsledku jejich nárůstu z dopravy. Měrné emise na obyvatele jsou nadále ve srovnání s průměrem zemí EU 15 i EU 25 vysoké.

Jedním z hlavních cílů Státní politiky životního prostředí ČR (SPŽP) je snižování emisí skleníkových plynů a pokles jejich měrných emisí na obyvatele a jednotku HDP.

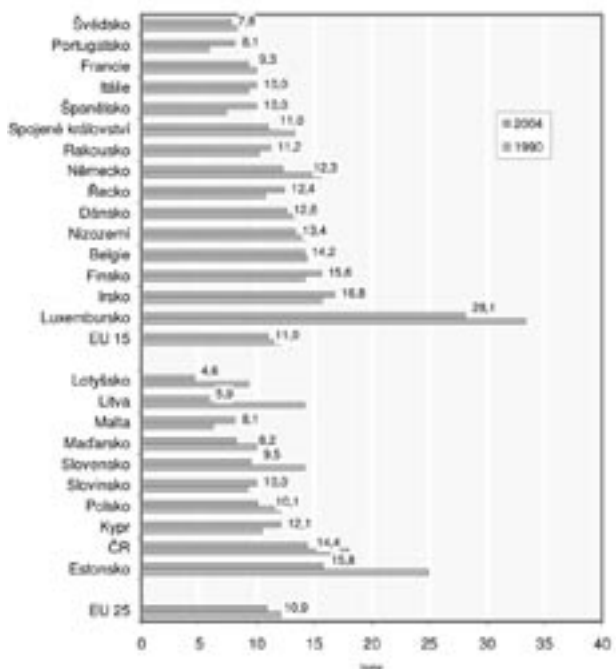
Produkce emisí skleníkových plynů však od roku 2000 stagnuje a zároveň se mění struktura jejich zdrojů. Zatímco emise ze stacionárních zdrojů pokračují v mírném poklesu (graf II.1), emise z motorové dopravy, zejména v posledních 5 letech, významně rostou. Jejich podíl na celkových emisích skleníkových plynů se zvýšil ze 4,6% v roce 1990 na 12,8% v roce 2005.

Ve srovnání se zeměmi EU 15 i EU 25 má ČR nadprůměrné měrné emise skleníkových plynů (graf II.2).

Graf II.1 Vývoj emisí skleníkových plynů v letech 1990–2005 dle jednotlivých kategorií zdrojů

Zdroj: ČHMÚ

Graf II.2 Emise skleníkových plynů (t CO₂ ekv. na obyvatele) v členských státech EU 25 v roce 1990 a v roce 2004

Poznámky:

- údaje za rok 2006 nejsou k dispozici (podle režimu vykazování jsou předkládány 15 měsíců po ukončení příslušného roku);
- data jsou včetně emisí a propadu ze sektoru LULUCF (Využití krajiny, změny ve využití krajiny a lesnictví, z angl. Land Use, Land Use Changes and Forestry).

Zdroj: EEA

V roce 2004 (poslední dostupná data pro mezinárodní srovnání) měla ČR druhé nejvyšší emise (14,4 t/obyv.) mezi přístupujícími zeměmi a páté nejvyšší v EU 25.

Z důvodu výhodné startovní pozice ČR s rezervou plní Kjótský protokol. Relativní snížení emisí skleníkových plynů oproti roku 1990 dosáhlo 27,5% v roce 2005, přičemž závazek ČR představuje snížení o 8% od roku 1990 do období 2008–2012.

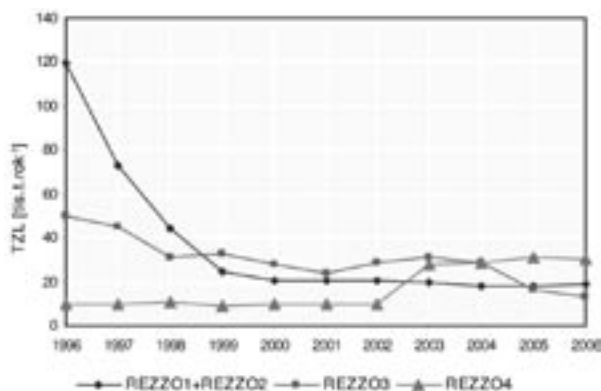
Znečišťování ovzduší

Emise většiny znečišťujících látek ze zvláště velkých a velkých zdrojů znečišťování ovzduší klesají. Problematický je nárůst emisí z malých a mobilních zdrojů.

Cílem SPŽP je snížení přeshraničních přenosů znečištění ovzduší, což předpokládá dosažení národních emisních stropů stanovených Směrnicí 2001/81/ES a nařízením vlády č. 351/2002 Sb.

Příznivý je přetrvávající pokles emisí oxidů dusíku (NO_x), oxidu siřičitého (SO_2) a těkavých organických látek (VOC, z angl. Volatile Organic Compounds) ze zvláště velkých a velkých zdrojů znečišťování ovzduší.

Nárůst byl naopak zaznamenán u většiny emisí z obtížně regulovatelných malých (zejména vytápění domácností) a mobilních zdrojů znečišťování

Graf II.3 Vývoj emisí tuhých znečišťujících látek v letech 1990–2005 dle jednotlivých kategorií zdrojů

Pozn.

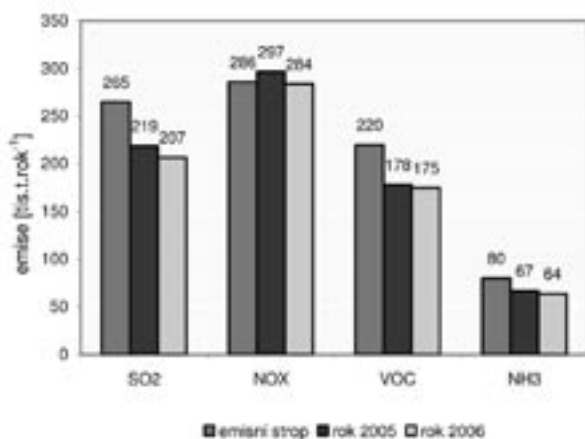
REZZO 1: stacionární zařízení ke spalování paliv o tepelném výkonu větším než 5 MW

REZZO 2: dtto, výkon 0,2–5 MW

REZZO 3: dtto, výkon menší než 0,2 MW

REZZO 4: mobilní zdroje znečišťování ovzduší

Zdroj: ČHMÚ

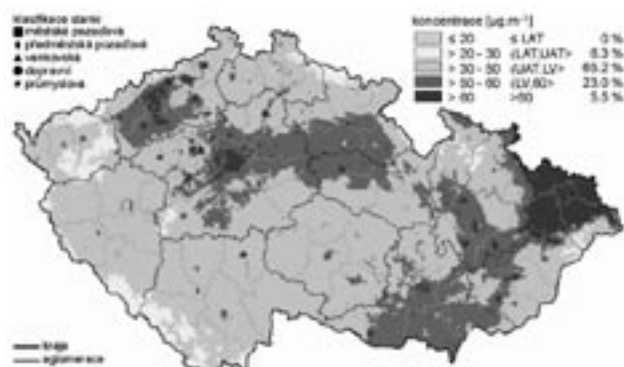

Graf II.4 Emise znečišťujících látek v letech 2005 a 2006 a emisní stropy dle nařízení vlády č. 351/2002 Sb.

Zdroj: ČHMÚ

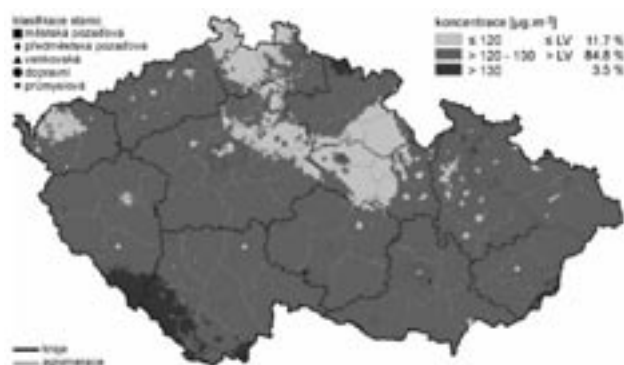
ovzduší. Vzrůstají zejména emise tuhých znečišťujících látek (graf II.3), a to hlavně z motorové dopravy. Emise z malých zdrojů kolísají v závislosti na podmínkách topných sezón.

ČR s velkou pravděpodobností splní národní emisní stropy stanovené Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2001/81/ES, o národních emisních stropích pro některé znečišťující látky (NECD) k roku 2010. Největší problémy se očekávají se splněním emisního stropu pro oxidy dusíku (viz Národní program snižování emisí ČR, MŽP, 2007).

Obr. II.5 Pole 36. nejvyšší 24hodinové koncentrace PM_{10} v roce 2006

Zdroj: ČHMÚ

Obr. II.6 Pole 26. nejvyššího maximálního denního 8hodinového klouzavého průměru koncentrace ozonu v průměru za 3 roky (2004–2006)

Poznámky:

- imisní limit pro ochranu zdraví pro PM_{10} vyjádřený jako 24hodinová koncentrace smí být překročen maximálně 35x za rok;

- imisní limit pro ochranu zdraví pro ozon vyjádřený jako 8hodinový klouzavý průměr smí být překročen maximálně 25x v průměru za 3 roky;

- LAT (z angl. lower assessment threshold): spodní mez posouzení;

- UAT (z angl. upper assessment threshold): horní mez posouzení;

- LV (z angl. limit value): imisní limit;

- LAT a UAT jsou klíčové hodnoty pro vymezení oblastí, kde je pro posuzování kvality ovzduší povinné měření, a oblastí, kde lze využít jiné metody (modelování, odborný odhad).

Zdroj: ČHMÚ

Kvalita ovzduší

Kvalita ovzduší v ČR je významně ovlivněna znečištěním prašnými částicemi a přízemním ozonem. Plocha území, na kterém byl překročen imisní limit pro prašné částice, se od roku 2005 mírně zmenšila.

Cílem SPŽP je také zlepšení kvality ovzduší. Tuto oblast celoevropsky upravuje tematická strategie ES CAFE (Clean Air for Europe), která je zaměřena na znečištění ovzduší prašnými částicemi a přízemním ozonem.

Plocha území ČR, na které byl překročen imisní limit pro 24hodinové průměrné koncentrace PM_{10} , poklesla v porovnání s rokem 2005 o 6 %, nadále však zaujímá 29 % území ČR (obr. II.5). Zmenšení plochy s překročením limitu bylo dáno zejména snížením znečištění PM_{10} v oblasti Polabí a v Libereckém kraji.

Limit pro roční průměrnou koncentraci PM_{10} byl překročen na 2,3 % území ČR (v roce 2005 na 1,5 % území). V oblastech, kde koncentrace PM_{10} v roce 2006 překročily imisní limity žije více než 62 % obyvatel ČR. Nejhorší situace je, podobně jako v minulých letech, na Ostravsku a Karvinsku, kde jsou producenty znečištění velké průmyslové podniky.

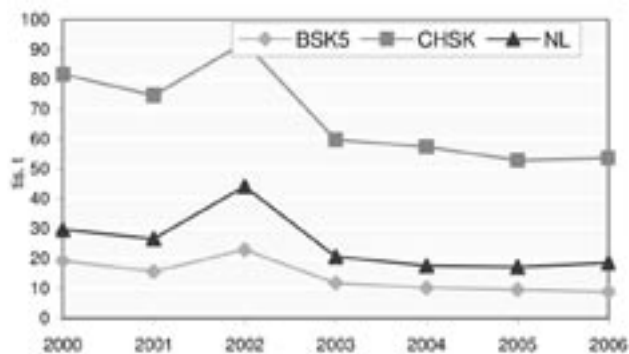
Emise tzv. prekurzorů ozonu, jejichž hlavní část pochází z motorové dopravy, způsobují překračování imisních limitů pro přízemní ozon. V letech 2004–2006 byly koncentrace přízemního ozonu překračující cílové imisní limity pro ochranu zdraví zjištěny na 88 % území ČR (obr. II.6), v letech 2003–2005 se jednalo o 99 % území ČR. Celkově bylo nadlimitním koncentracím ozonu v roce 2006 vystaveno 78 % obyvatel ČR.

Za významnou z hlediska zdravotního dopadu na obyvatelstvo je nutno dále považovat imisní zátěž polycyklickými aromatickými uhlovodíky (PAU), které jsou sledovány podle koncentrací benzo(a)pyrenu. K překročení cílového imisního limitu pro benzo(a)pyren došlo v roce 2006 na 9 % území, na kterém však žije cca 69 % obyvatel ČR.

Voda

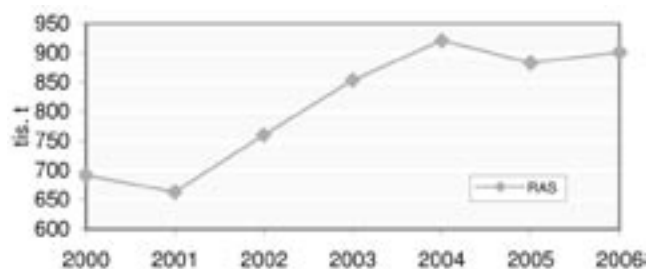
Ve srovnání s rokem 2005 se v roce 2006 mírně zvýšilo znečišťování vod a došlo tak k obratu dlouhodobě příznivého trendu. Celkový objem vyrobené pitné vody v ČR klesá a snižuje se specifická spotřeba pitné vody na jednoho zásobovaného obyvatele. Pokračovala výstavba a rekonstrukce čistíren odpadních vod a kanalizačních systémů, a to především v aglomeracích nad 2 000 ekvivalentních obyvatel.

Cílem SPŽP pro zlepšení čistoty povrchových a podzemních vod je splnit požadavek Směrnice

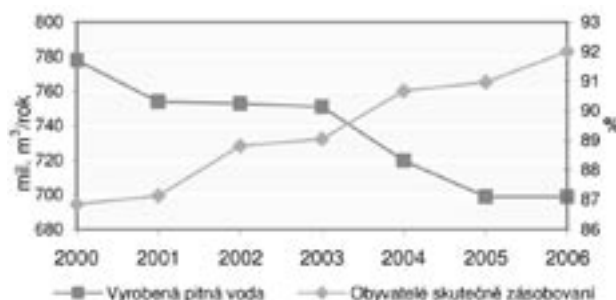
Graf II.7 Množství vypouštěného znečištění v letech 2000–2006

Zdroj: ČSÚ

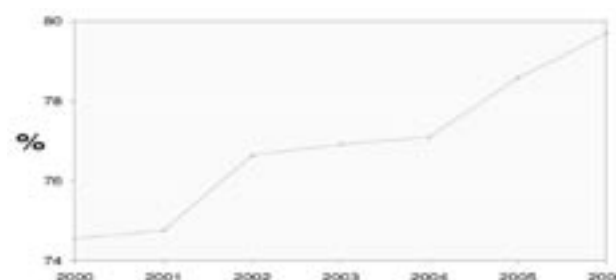
Graf II.8 Množství vypouštěných RAS v letech 2000–2006

Zdroj: ČSÚ

Graf II.9 Podíl obyvatel zásobovaných pitnou vodou z veřejných vodovodů v ČR v letech 2000–2006

Zdroj: ČSÚ

Graf II.10 Vývoj počtu obyvatel připojených na veřejnou kanalizaci v letech 2000–2006

Poznámky:

BSK – biologická spotřeba kyslíku

CHSK – chemická spotřeba kyslíku

NL – nerozpuštěné látky

RAS – rozpustné anorganické soli

Zdroj: ČSÚ

Rady 91/271/EHS o čištění městských odpadních vod do roku 2010 a zajistit do roku 2010 zásobování 91 % obyvatel kvalitní pitnou vodou.

V roce 2006 došlo k meziročnímu nárůstu znečišťování vod v ukazatelích CHSKCr o 1,5 %, NL o 7,7 % a RAS o 2 %; z dlouhodobého hlediska je však trend vývoje vypouštěného znečištění s výjimkou RAS pozitivní (grafy II.7 a II.8). Nadměrný přísun nutrientů do povrchových vod způsobuje eutrofizaci stojatých vod a zhoršování jejich kvality.

V roce 2006 bylo pitnou vodou zásobováno téměř 9,5 mil. obyvatel, což je více než 92 % obyvatel (graf II.9). Výroba pitné vody trvale klesá, od roku 2000 se snížila ze 778 mil. m³ na 699 mil. m³ v roce 2006, tj. o 10,2 %. Specifické množství vody fakturované na jednoho zásobovaného obyvatele se meziročně snížilo z 155,3 l/os/den v roce 2005 na 153 l/os/den v roce 2006. Jedním z faktorů významně ovlivňujících pokles spotřeby vody je rostoucí cena vodného a stočného.

Počet obyvatel napojených na veřejnou kanalizaci od roku 1989 stoupá; od roku 2004 je nárůst rychlejší v důsledku implementace předpisů EU. V roce 2006 žilo v domech připojených na kanalizaci přes 8,2 mil. obyvatel tj. téměř 80 % obyvatel (graf II.10).

Z celkem 531 aglomerací v ČR s počtem ekvivalentních obyvatel nad 2 000 splňovalo v roce 2006 požadavky nařízení vlády č. 61/2003 Sb. a Směrnice Rady 91/271/EHS celkem 267 aglomerací.

Ochrana přírody a biodiverzity

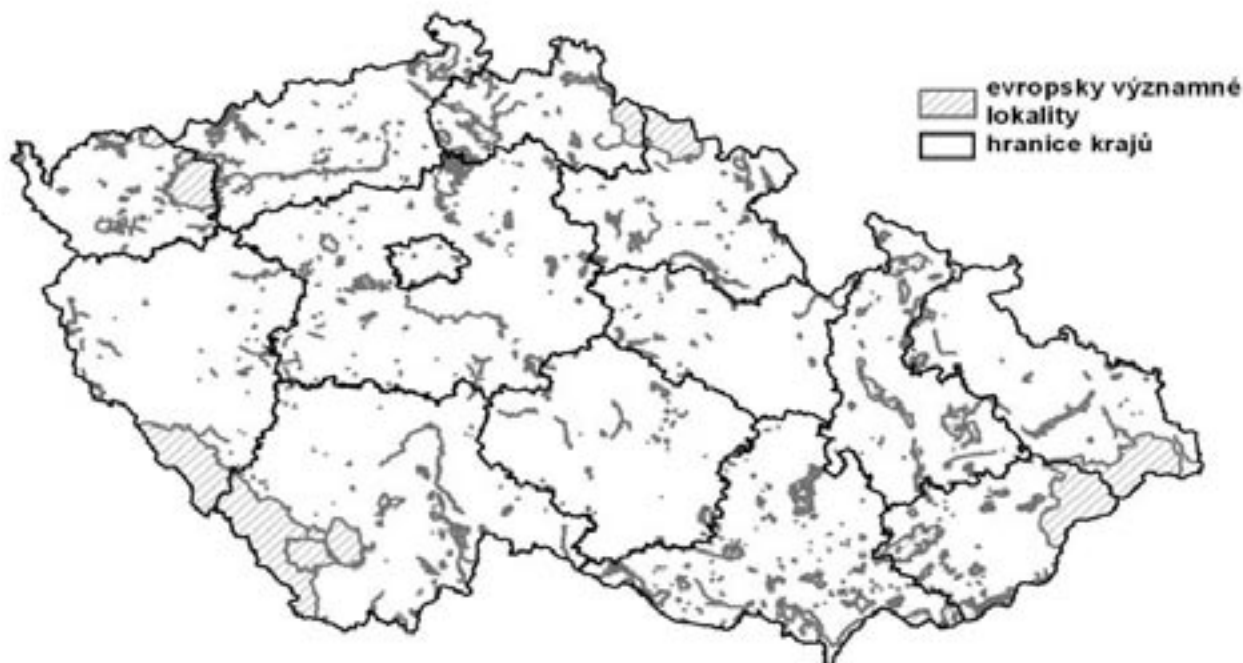
Biodiverzita původních druhů se v ČR nadále snižuje, zrychluje se vymírání rostlinných a živočišných druhů, mizejí přirozené a přírodě blízké biotopy.

Zastavení poklesu biodiverzity je další významný cíl SPŽP. Stále více původních druhů žijících v ČR patří mezi ohrožené, některé zcela vyhynuly. Pro zachování ohrožených organismů je významná realizace záchranných programů a programů péče cílená na vybrané druhy a stabilizaci jejich populace na stanovišti. K ochraně ohrožených druhů rostlin a živočichů byla přijata v roce 2006 vyhláška MŽP č. 175/2006 Sb., která nově zařazuje 5 druhů rostlin a 29 druhů živočichů mezi zvláště chráněné druhy.

Obr. II.11 Ptačí oblasti v ČR

Zdroj: AOPK ČR

Obr. II.12 Evropsky významné lokality v ČR

Zdroj: AOPK ČR

kategorie	název	rozloha (ha)	kraj
NPR	Kněžičky	89,1	Královéhradecký a Středočeský
PR	Hlinišť	49,9	Jihočeský
PR	Terezník údolí	85,9	Olomoucký
PR	Radost	79,1	Jihočeský
PR	Pístecký les	184,4	Ústecký
PP	Hraniční meandry Odry	125,9	Moravskoslezský
PP	Vodopády Sašiny	8,8	Moravskoslezský
PP	Státníště u Vrbky	4,5	Ústecký

Tab. II.1 Maloplošná ZCHÚ vyhlášená v roce 2006

Zdroj: AOPK ČR

Graf II.14 Spotřeba přípravků na ochranu rostlin podle účelu užití celkem v ČR (1990–2006)

Zdroj: MZe

Soustava Natura 2000 v ČR zahrnuje v současné době 38 ptačích oblastí vymezených dle Směrnice 79/409/EHS, o ochraně volně žijících ptáků (obr. II.11).

Národní seznam evropsky významných lokalit nyní obsahuje 863 lokalit (obr. II.12). V roce 2006 byly připraveny návrhy dalších evropsky významných lokalit, které budou do seznamu doplněny.

Problémem v oblasti zajištění ekologické stability nadále zůstává fragmentace krajiny a narůstající počet invazních druhů, které negativně ovlivňují místní druhy.

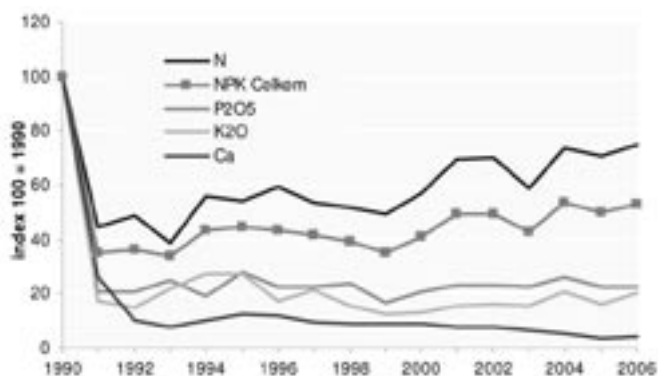
V roce 2006 bylo vyhlášeno 8 nových maloplošných zvláště chráněných území (tab. II.1).

Zemědělství

Zemědělství nadále představuje významný zdroj cizorodých chemických látek vstupujících do půdy a vody. Spotřeba průmyslových hnojiv, pesticidních a biocidních přípravků na ochranu rostlin mírně stoupá.

V roce 2006 se výrazně zvýšil počet ekofarem i výměra zemědělské půdy v ekologickém zemědělství.

Cílem SPŽP v oblasti zemědělství je zejména omezovat používání nebezpečných pesticidních a bi-

Graf II.13 Spotřeba živin NPK v průmyslových hnojivech a spotřeba vápenatých hnojiv (1990–2006)

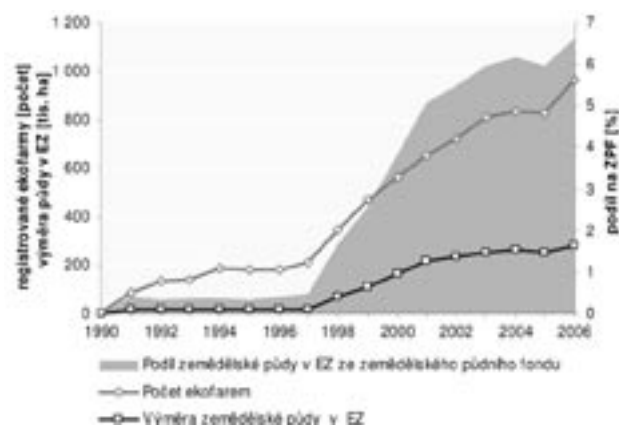
Zdroj: MZe

ocidních přípravků a zvýšit podíl plochy ekologického zemědělství (EZ).

Po výrazném snížení celkové spotřeby hnojiv z počátku 90. let narůstá v posledních letech spotřeba dusíkatých hnojiv. Tento trend pokračoval i v roce 2006 (graf II.13).

Celková spotřeba přípravků na ochranu rostlin v zemědělství v posledních 10 letech stagnuje nebo mírně stoupá (graf II.14); cíl SPŽP není naplňován.

Výměra zemědělské půdy v EZ se v roce 2006 oproti roku 2005 zvýšila o 26,5 tis. ha na 281,5 tis. ha a ekologicky na ní hospodařilo celkem 963 ekofarem, tj. o 134 více ve srovnání s rokem 2005. Podíl zemědělské půdy v EZ se zvýšil z cca 6 % v roce 2005 na 6,6 % v roce 2006 (graf II.15). Cíl SPŽP na zvýšení podílu zemědělského půdního fondu, na kterém je provozováno ekologické zemědělství do roku 2005 alespoň na 6 % a do roku 2010 minimálně na 10 % zemědělského půdního fondu, je tedy plněn.

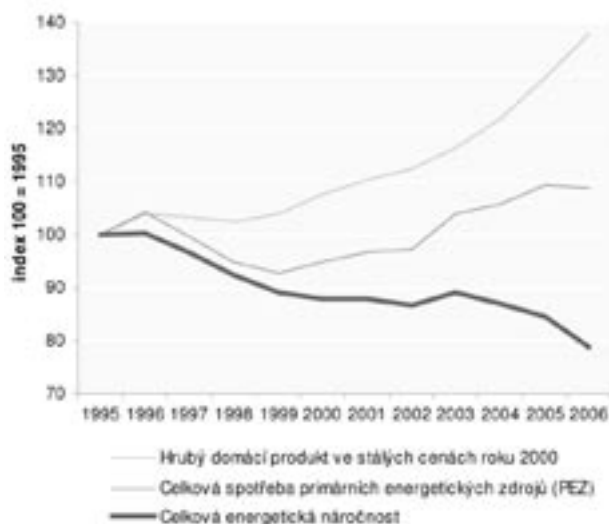
Graf II.15 Výměra a podíl zemědělské půdy v EZ, počet ekofare (1990–2006)

Pozn.: Od roku 1998 nabylo účinnosti nařízení vlády č. 341/1997 Sb., k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství, jež zavedlo dotační podporu EZ, která vedla již při vyhlášení nařízení k výraznému nárůstu počtu ekozemědělců i výměry jimi obdělávané půdy.

Zdroj: MZe

Energetika

Energetická náročnost vyjádřená měrnou spotřebou primárních energetických zdrojů na jednotku HDP dosáhla v roce 2006 největšího meziročního poklesu za posledních 10 let. Cíl Státní energetické koncepce týkající se trvalého poklesu energetické náročnosti byl splněn. Snižuje se i podíl tuhých paliv na celkové spotřebě primárních energetických zdrojů ve prospěch plyných paliv, zejména zemního plynu.

Graf Il. 16 Energetická náročnost ekonomiky (1995–2006)

Zdroj: MPO

V sektoru energetiky stanovila SPŽP následující cíle v rámci snižování energetické náročnosti:

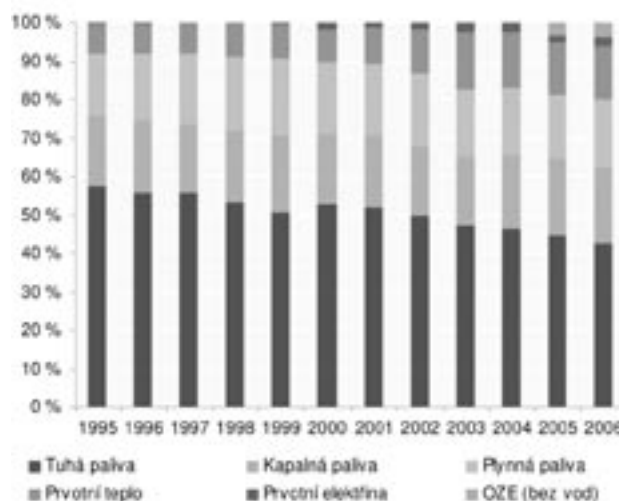
- zajistit meziroční pokles energetické náročnosti ve výši nejméně 2,6 % do roku 2005, dále ve smyslu plnění cílů Státní energetické koncepce, tj.
 - zrychlit a následně stabilizovat roční tempo poklesu energetické náročnosti tvorby HDP v intervalu 3,0–3,5 %,
 - nezvyšovat absolutní výši spotřeby primárních energetických zdrojů (PEZ) a růst ekonomiky zajistit především zvýšením energetické efektivity,
- podporovat užití nízkouhlíkových paliv před užitím tuhých paliv, v případě užití tuhých paliv upřednostňovat užití technologií s vysokým využitím energie.

Energetická náročnost od 90. let klesala, výrazněji pak v posledních letech charakterizovaných vyšším hospodářským růstem. Z předběžných údajů za rok 2006 (graf Il. 16) vyplývá dosud největší pokles energetické náročnosti na jednotku HDP, a to o 6,5 % na 0,679 PJ/mld. Kč HDP. Ke snížení energetické náročnosti v roce 2006 přispěl poprvé od roku 2000 i mírný pokles spotřeby PEZ, a to na úroveň 1 904 PJ. V mezinárodním srovnání však zůstává energetická náročnost ekonomiky ČR stále vysoká a dosahuje až dvojnásobku průměrné hodnoty v zemích EU 15 i EU 25.

Hlavními faktory podílejícími se na vyšší energetické náročnosti jsou zejména skladba PEZ se stále

vysokým podílem tuhých paliv, dosud probíhající proces restrukturalizace průmyslu, rezervy v zavádění nejlepších dostupných technik (BAT, z angl. Best Available Techniques) a stagnace energetické efektivity v oblasti energetických přeměn.

Spotřeba tuhých paliv s mírnými výkyvy klesala a jejich podíl na celkové spotřebě má sestupný trend (graf Il. 17). Podíl tuhých paliv na celkové spotřebě PEZ poklesl ze 46,6 % v roce 2005 na 44,3 %

Graf Il. 17 Podíl jednotlivých druhů primárních energetických zdrojů (PEZ) na celkové spotřebě PEZ (1995–2006)

Zdroj: MPO

(843,5 PJ) v roce 2006, a to především ve prospěch plyných paliv (růst ze 17,5 % na 18,6 %, tj. 354,6 PJ).

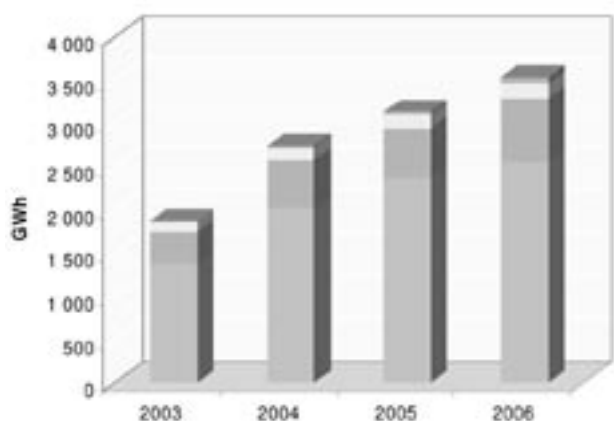
Emise ze spalování paliv pro výrobu elektrické a tepelné energie se snižují. V roce 2006 pokračoval pokles emisí tuhých znečišťujících látek o 15,8 % a emisí SO₂ o 7,6 % oproti roku 2005. Na tomto příznivém vývoji se podílela průběžně realizovaná plánovaná opatření k plnění stanovených emisních stropů. Emise CO₂ v roce 2006 mírně vzrostly o cca 1 %, a to zejména v důsledku růstu čisté výroby elektrické energie o 2,1 %

Obnovitelné zdroje energie

V roce 2006 pokračoval růst produkce elektrické i tepelné energie z obnovitelných zdrojů energie. Významně vzrostl podíl obnovitelných zdrojů energie na celkové spotřebě primárních energetických zdrojů.

SPŽP stanovuje v této oblasti dva vybrané základní cíle:

- dosáhnout 6 % podílu obnovitelných zdrojů energie (OZE) na celkové spotřebě PEZ do roku 2010,
- pokrýt 8 % hrubé domácí spotřeby elektrické energie v roce 2010 elektrickou energií z obnovitelných zdrojů.

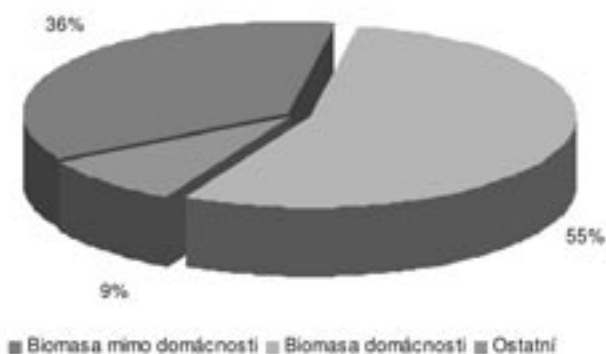

Graf II.18 Hrubá výroba elektřiny podle jednotlivých typů OZE (2003–2006)

Pozn.:

Kategorie „ostatní“ zahrnuje výrobu elektřiny ve větrných elektrárnách, fotovoltaických systémech a z biologicky rozložitelné části tuhých komunálních odpadů

Zdroj: MPO

Graf II.19 Hrubá výroba tepelné energie podle typů OZE v roce 2006

Pozn.:

Kategorie „ostatní“ zahrnuje výrobu tepelné energie z bioplynu, biologicky rozložitelné části tuhých komunálních odpadů, biologicky rozložitelné části průmyslových odpadů, z alternativních paliv, v solárních termálních kolektorech a tepelných čerpadlech (teplo prostředí).

Zdroj: MPO

Podíl energie z OZE na celkové spotřebě PEZ vzrostl v roce 2006 na 4,3%, což představuje meziroční nárůst o 0,9% oproti roku 2005.

Výroba elektrické energie z OZE se zvýšila o 385 GWh na 3,5 TWh a její podíl na hrubé domácí spotřebě elektrické energie vzrostl na 4,9% (nárůst o 0,86%). Na růstu se nejvíce podílela výroba elektrické energie ve vodních elektrárnách (graf II.18), a to rovněž díky hydrologicky příznivému průběhu roku 2006. Významně vzrostlo i využití biomasy, avšak cíleně pěstovaná biomasa dosud představuje pouze 15% hmotnostních celkového množství energeticky využívané biomasy.

Výrazně vzrůstá zejména výroba elektrické energie ve větrných a solárních elektrárnách. Produkce elektrické energie ve větrných elektrárnách se meziročně zdvojnásobila, avšak její podíl na celkové produkci elektrické energie z OZE je zanedbatelný a nepřesahuje 1,5%.

Produkce elektrické energie z OZE a její nárůst v roce 2006 je dosud silně závislý zejména na produkci energie ve vodních elektrárnách.

Hlavní oblastí využití OZE v ČR však zůstává výroba tepelné energie. Více než polovina tepelné energie produkované z OZE (55%) připadala v roce 2006 na biomasu užívanou v domácnostech, tj. zejména spalování dřeva a dřevního odpadu v lokálních zdrojích. Společně s biomasou užívanou mimo domácnosti se celková produkce tepelné energie z biomasy podílela na veškeré výrobě tepelné energie z OZE 91% (graf II.19).

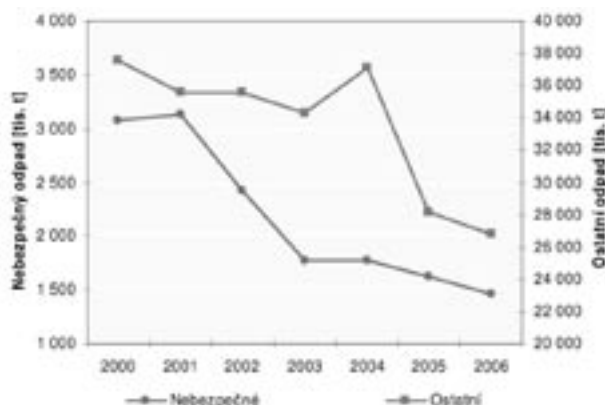
Odpadové hospodářství

V roce 2006 pokračoval příznivý trend snižování produkce odpadů, zvyšování množství materiálově využívaných odpadů a zvyšování podílu tříděných komunálních odpadů. Přes pokles produkce komunálních odpadů se však zvýšil podíl těchto odpadů ukládaných na skládky.

SPŽP stanovuje v oblasti odpadového hospodářství zejména následující cíle:

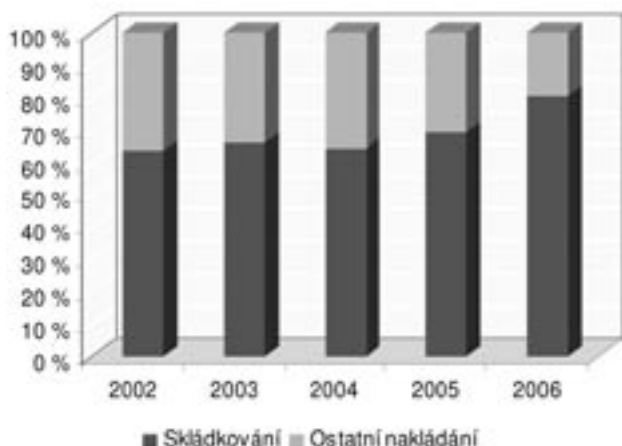
- snížit materiálovou náročnost výroby a zvýšit materiálové a energetické využití odpadů,
- snížit hmotnostní podíl odpadů ukládaných na skládkách,
- odpovědně nakládat s nebezpečnými odpady.

Produkce odpadů se v roce 2006 snížila o 5,7% na 28,1 mil. t oproti roku 2005. Pokračuje tak příznivý vývoj z roku 2005, kdy se celková produkce odpadů snížila o 23% (graf II.20). K jejímu snižování dochází i přes zvýšení výkonnosti ekonomiky a růst průmyslové výroby, což je v souladu s cílem SPŽP snížit materiálovou náročnost výroby.

Graf II.20 Produkce odpadů v ČR dle členění podle kategorie odpadů (2000–2006)

Zdroj: VÚV T.G.M.

Graf II.21 Nakládání s komunálními odpady v ČR podle způsobu nakládání (2002–2006)

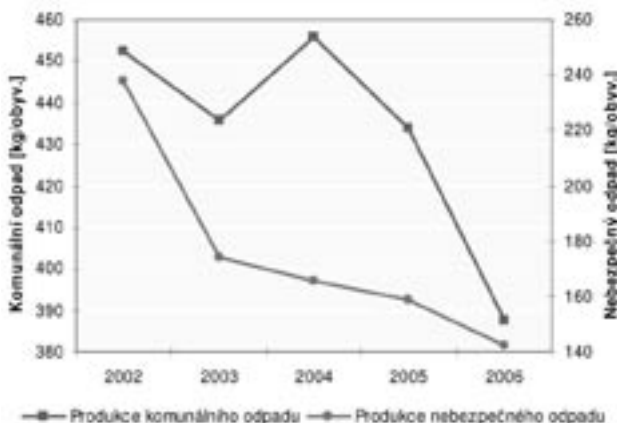
Pozn.: fyz. a chem. metody = fyzikální a chemické metody

Zdroj: VÚV T.G.M.

V roce 2006 meziročně klesl podíl všech odpadů ukládaných na skládkách z 17,9 % na 15,1 % množství uložených odpadů se meziročně snížilo z 5,3 mil. t na 4,2 mil. t. Materiálově bylo využito 82 % z celkové produkce odpadů.

Cíl SPŽP snižovat podíl odpadů ukládaných na skládkách není plněn pouze v dílčí oblasti nakládání s komunálním odpadem (komunální odpad tvoří 14,2 % z celkové produkce odpadů), kde se podíl odpadů ukládaných na skládky meziročně zvýšil z 69,3 % na 81,0 % v roce 2006 (graf II.21). Celková produkce komunálních odpadů se však snížila o 9 %, a to na 4,0 mil. t, tj. 389,6 kg/obyvatele. Pokračoval i dlouhodobý trend zvyšování množství vytríděných komunálních odpadů; v roce 2006 bylo na jednoho obyvatele vytríděno 43,6 kg komunálního odpadu (11,2 % jeho celkové produkce), což je téměř o 7 kg více než v roce 2005.

Produkce nebezpečných odpadů od roku 2001 setrvale klesá, což je v souladu s cíli SPŽP. V roce 2006 se produkce nebezpečných odpadů meziročně snížila o 10 % na 1,46 mil. t a na každého obyvatele ČR

Graf II.22 Produkce komunálního a nebezpečného odpadu v ČR přepočtená na obyvatele (2002–2006)

Zdroj: VÚV T.G.M.

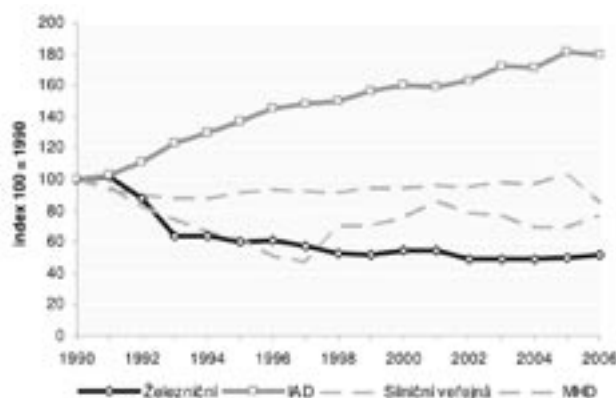
připadalo 142 kg vyprodukovaného nebezpečného odpadu (graf II.22).

Byly zaznamenány závažné případy porušení předpisů v oblasti nakládání s odpady. Nedovolené nakládání s odpady spočívalo zejména v dovozu odpadů ze zahraničí a nakládání s nebezpečnými odpady. MŽP dokázalo na tyto problémy efektivně reagovat.

Doprava

Dlouhodobé trendy v dopravě jednoznačně potvrzují rostoucí dominanci silniční dopravy, a to na úkor železniční dopravy, zejména v oblasti přepravy zboží. V souvislosti s rozvojem silniční dopravy rostou i emise skleníkových plynů a některých znečišťujících látek.

V roce 2006 vzrostl podíl spotřeby alternativních paliv na 3,4 % z celkové spotřeby pohonných hmot. Alternativními palivy jsou zkapalněné ropné plyny (LPG), stlačený zemní plyn (CNG) a biopaliva (podíl biopaliv na celkové spotřebě pohonných hmot činil 1,2 %).

Graf II.23 Výkony vybraných druhů osobní dopravy (1990–2006)

Zdroj: CDV, MD

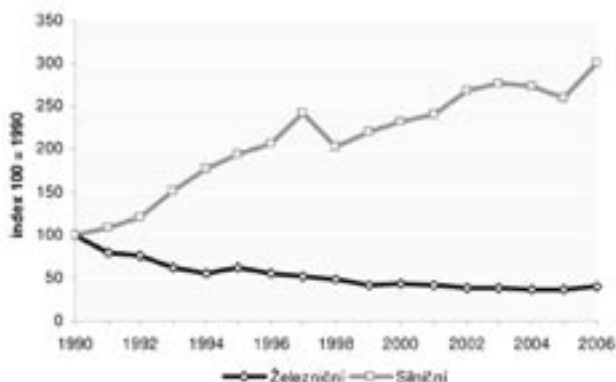
Rozvoj silniční dopravy je v rozporu zejména s následujícími základními cíli SPŽP:

- podporovat změnu podílu osobní a nákladní přepravy ve prospěch environmentálně šetrnějších druhů, jako je železniční, kombinovaná a dále veřejná osobní a cyklistická doprava,
- realizovat programy, které povedou ke snižování emisí z dopravy.

V roce 2006 činil podíl individuální osobní dopravy (IAD) na celkových přepravních výkonech osobní dopravy 64,1 % a podíl nákladní silniční dopravy činil 71,9 % přepravních výkonů nákladní dopravy.

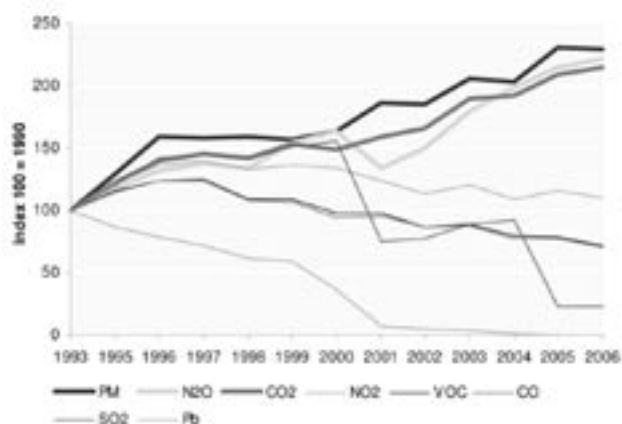
Rok 2006 znamenal zlom v některých negativních trendech, zejména v mírném poklesu výkonů IAD o 1,1 % a růstu výkonů nákladní i osobní železniční dopravy v průměru o 7,2 % (grafy II.23 a II.24).

V roce 2006 výrazně poklesly přepravní výkony městské hromadné dopravy (o 17 %) a vzrostly výkony nákladní silniční dopravy (o 15,9 %). Rozvoj silniční dopravy trvale zvyšuje emise především skle-

Graf II.24 Výkony vybraných druhů nákladní dopravy (1990–2006)

Zdroj: CDV, MD

Graf II.25 Emise vybraných látek z motorové dopravy (1993–2006)

Zdroj: CDV, MD

níkových plynů (graf II.25), dále emisí PM a PAU. Doprava se tak v posledních letech stává příčinou stagnace či mírného růstu celkových emisí skleníkových plynů v ČR, a to i přes pokračující pokles emisí z velkých stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší.

Emise SO_2 se v roce 2006 mírně zvýšily, a to po výrazném poklesu v roce 2005, který nastal v důsledku snížení přípustného množství síry v motorové naftě a automobilovém benzínu. V případě CO , NO_2 a VOC pokračoval pozitivní trend snižování emisí těchto látek.

3. Vyhodnocení realizace Státní politiky životního prostředí ČR 2004–2010

Státní politika životního prostředí ČR 2004 až 2010 (dále jen SPŽP) byla schválena usnesením vlády č. 235 ze 17. 3. 2004. Definuje prioritní problémy životního prostředí ČR, formuluje zásady a stanoví cíle

a opatření v prioritních oblastech, v sektorových politikách a v oblasti aplikace nástrojů.

Plnění vybraných cílů v jednotlivých složkách a sektorech podle ukazatelů v roce 2006 je uvedeno v předchozí kapitole. V letošním roce zpracovalo Ministerstvo životního prostředí rovněž komplexní vyhodnocení plnění opatření SPŽP za roky 2004–2006, a to s následujícími závěry:

- Z celkového počtu 480 opatření k naplnění cílů Státní politiky životního prostředí bylo splněno resp. je plněno 134 opatření (tj. 28 %) a 155 opatření (32 %) je plněno průběžně. U 163 opatření (34 %) bylo plnění hodnoceno jako částečné a 28 opatření (6 %) není plněno vůbec.
- Za úspěšné lze považovat plnění dílčích cílů v oblastech ochrany ozonové vrstvy Země, přeshraničních přenosů znečištění ovzduší, ochrany před negativními účinky živelných událostí a krizových situací a odpovědného nakládání s nebezpečnými odpady.
- Nepříznivá je situace v plnění dílčích cílů v oblastech ochrana životního prostředí a člověka před hlukem, využívání obnovitelných zdrojů energie, snížení zátěže toxickými kovy a organickými polutanty, environmentálně příznivé využívání krajiny a omezování průmyslových/antropogenních rizik.

Hodnocení SPŽP podle plnění stanovených indikátorů přineslo následující závěry:

- pozitivní vývoj je u 15 indikátorů,
- stagnace je u 6 indikátorů,
- negativní vývoj je u 2 indikátorů (ukládání komunálního odpadu na skládky a výdaje k ochraně životního prostředí).

Většina sledovaných indikátorů vykazuje pozitivní trend či alespoň stagnuje, jejich absolutní hodnoty jsou však v řadě případů méně příznivé, než je tomu v zemích původní EU 15 (to se týká například emisí oxidu uhličitého na obyvatele či emisí oxidů dusíku na jednotku území). Srovnání s EU 10 (nové členské země) či EU 12 (EU 10 + Bulharsko a Rumunsko) vyznívá pro ČR pochopitelně mnohem příznivěji. Stanovené indikátory však sledují pouze část problematiky životního prostředí a plně nevystihují řadu významných problémů, kterým je ČR nucena čelit. Jedná se zejména o problémy, které byly indikovány také v roce 2006 a jsou uvedeny v úvodním shrnutí.

Pro další období je proto žádoucí více specifikovat prioritní problémy životního prostředí ČR a formulovat programy k jejich přednostnímu řešení.

Zprávu o životním prostředí České republiky v roce 2006 zpracoval redakční kolektiv CENIA, české informační agentury životního prostředí. Plné znění zprávy o 223 stranách včetně grafů a tabulek je k dispozici na [http://www.env.cz/AIS/web-news.nsf/9ab6596b5dac8075c1256662002b0723/9a6e925e-a1ce1d71c125736b0047718e/\\$FILE/Zprava_ZP2006.pdf](http://www.env.cz/AIS/web-news.nsf/9ab6596b5dac8075c1256662002b0723/9a6e925e-a1ce1d71c125736b0047718e/$FILE/Zprava_ZP2006.pdf)

EKOFILM 2007

Ekofilm je nejstarší mezinárodní filmový festival svého druhu v Evropě a je členem mezinárodního sdružení festivalů o životním prostředí EComove International. 33. ročník Mezinárodního filmového festivalu o životním prostředí, přírodním a kulturním dědictví – Ekofilm 2007 se v tomto roce konal od 8. do 14. října 2007 v Českých Budějovicích a v Českém Krumlově.

Vyhlašovatelem festivalu Ekofilm je Ministerstvo životního prostředí, spoluvyhlašovatelé Jihočeský kraj, statutární město České Budějovice, město Český Krumlov a Občanské sdružení Ekofilm. Organizátorem festivalu je agentura Auvieux, s. r. o. Prezidentem festivalu je Prof. RNDr. Pavel Kovář, CSc., děkan Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Záštitu nad festivalem převzal ministr životního prostředí RNDr. Martin Bursík, tehdejší ministryně školství, mládeže a tělovýchovy Mgr. Dana Kuchtová, hejtman Jihočeského kraje RNDr. Jan Zahradník, primátor statutárního města České Budějovice Mgr. Juraj Thoma, starosta města Český Krumlov Ing. Luboš Jedlička a Česká komise pro UNESCO.

Do soutěže Ekofilmu bylo letos přihlášeno 142 filmů ze 33 zemí světa, z toho 45 z České republiky.

Letošní ročník se vyznačoval soutěžní kolekcí kvalitních filmů, mnoho z nich se tematicky shodovalo na globálních problémech životního prostředí, jako jsou klimatické změny, čerpání neobnovitelných zdrojů. Kromě toho se zabývaly ochranou ohrožených druhů živočichů a rostlin, životem lidí v málo navštěvovaných oblastech, konzumním životem, ale i návratem k přírodě. Letošní ročník byl také bohatý na filmy s tematikou přírodního a kulturního dědictví a ochrany památek.

Do vlastní soutěže postoupilo 54 vybraných filmů, které hodnotila pětičlenná mezinárodní porota ve složení: režisérka Zuzana Meisnerová-Wismer, architekt Vlado Milunić, režiséři Ján Oparty (Slovensko) a Michael Havas a kameraman Darko Štulić (Srbsko).

Všechny přihlášené filmy si po skončení festivalu mohou školy či jiné organizace vypůjčit z festivalového archivu na Ministerstvu životního prostředí.

Diváckému zájmu se těšilo jak dopolední promítání pro školy, v některých případech kombinovaných

s besedami k tématu, tak odpolední a večerní promítání v českobudějovickém kině Kotva spojené se setkáním s tvůrci filmů, přednášky a promítání na Přírodovědecké fakultě Jihočeské univerzity.

Festival byl oficiálně zahájen zvláštním uvedením dokumentárního debutu Leonarda di Capria *Jedenáctá hodina* v českobudějovickém kině Kotva. Nad důsledky nešetrného nakládání s přírodou se v tomto dokumentu zamýšlejí osobnosti jako Michail Gorbačov či Stephen Hawking a mnoho dalších. Tento pozoruhodný film byl uveden ve světové premiéře na letošním festivalu v Cannes a na gala projekci na 42. MFF Karlovy Vary. Do českých kin vstoupil 1. listopadu 2007.

Dalším mimosoutěžním promítáním byl česko-polský film *Dvojí svět hotelu Pacifik*. Diváci viděli dílo, které neprávem zašlo v zapomnění a setkali se s tvůrci a herci, kteří se na výrobě tohoto snímku před 32 lety podíleli. Z Polska přijel režisér Janusz Majewski a představitel hlavní role Marek Kondrat, besedy se účastnil i kameraman Miroslav Ondříček, herci Roman Skamene, Martin Hron, producent Jan Šuster a další.

Během letošního ročníku se uskutečnila setkání věnovaná vzpomínkám na vynikající osobnosti. Novou monografickou knihu *Jan Špáta*, vydanou u příležitosti nedožitých 75. narozenin vynikajícího dokumentaristy, pokřtil její autor Martin Štoll a režisérka Olga Sommerová. Současně se promítal Špátův film, jeden z posledních natočených na pětáctičítku, *Největší přání II*. Mnozí festivaloví návštěvníci si nenechali ujít ani besedu se Stevem Lichtagem a jeho hosty o *Tvářích domorodého světa*. V pátek večer se poprvé v historii Ekofilmu uskutečnil telemost, Český Krumlov – Peking s reportérem České televize Tomášem Etzlerem, který se nemohl osobně účastnit festivalu. Setkání to bylo auten-

Architekt David Vávra klepe na dveře kinematovlaku...

...čekal na něj vagón zaplněný diváky.

Zcela vpravo íránská režisérka Minoo Kiani, která získala Cenu za režii za svůj film *Shekhar Nanny*.

tické a velice působivé. Přítomní se dozvěděli řadu poznatků o, pro nás těžko pochopitelném, životě v Číně.

Známí, kamarádi i kolegové zavzpomínali na nestora české ochrany životního prostředí a zakladatele festivalu Ekofilm, Jaroslava Stoklasu, který v minulém roce zemřel.

Do letošního festivalového programu bylo zařazeno i několik hudebních akcí. Zahajovací večer zpestřil svým vystoupením Vladimír Merta, ve středu vystoupila na Přírodovědecké fakultě skupina Airfare a v pátek se v Městském divadle v Českém Krumlově uskutečnil koncert skupiny Traband.

Letos si účastníci festivalu mohli prohlédnout několik výstav. Režisér, fotograf a dokumentarista Marcos Prado, který získal mnoho mezinárodních ocenění, včetně World Press Photo, vystavoval celý říjen v česko-budějovickém kině Kotva fotografie ze svých cyklů *Brazilští uhlíři* a *Jardim Gramacho*. Vernisáž proběhla uprostřed festivalu. V prostorách Přírodovědecké fakulty byly vystaveny fotografie studentů, pedagogů a hostů seminářů. V Českém Krumlově byly k vidění

tři výstavy pořádané u příležitosti Mezinárodní konference Europarc 2007. V zámecké Mincovně to byla díla studentů FAMU na téma paměti v krajině – *Krajiny na kraji*, v Regionálním muzeu *Naše nejkrásnější krajiny* v historických uměleckých dílech a dokumentech a v Městské galerii, v objektu Prelatury v Horní ulici, byla instalována autorská výstava předního fotografa krajináře Bohumíra Prokůpka nazvaná *Národní parky*.

V sobotu večer vyvrcholilo napětí. V zámecké Jízdárně byly slavnostně vyhlášeny výsledky mezinárodní soutěže, které moderoval Martin Stropnický. Mezinárodní porota měla těžkou pozici, protože všechny filmy byly vysoce kvalitní. Celkem bylo uděleno 14 ocenění. Velkou cenu Ekofilmu získal dánský snímek režiséra Toma Heinemannna *Ukrutně dobrá koupě*. Cenu si nemohl převzít osobně, a tak poslal alespoň dopis, v němž mimo jiné stálo: „V globalizovaném světě přestaly být vzdálenosti problémem. Kterákoliv firma z vaší části světa může vstoupit do libovolné rozvojové země a najít tam zboží, se kterým pak bude obchodovat. A mnohde se tak děje. Taková je globalizace a je to jistě v pořádku. Ale stejná globa-

Speciálně upravený kinovůz provozují České dráhy, za čtyři roky ho navštívilo více než 83 tisíc především dětských diváků.

Zleva náměstkyně ministra životního prostředí Rut Bízková a čerstvá laureátka Ceny MŽP Alena Činčerová.

lizace má v rozvojových zemích i svou druhou tvář... a právě na ni chceme poukázat. To, co jsme objevili na našem 7000 km dlouhém putování Indií, je jednou velkou katastrofou. A právě proto děkujeme festivalu alespoň takto, na dálku, děkujeme porotě, že ocenila náš film. Na závěr a jako memento pro budoucnost, citujme slova Mahatma Ghandiho: „Svět je dost bohatý na to, aby naplnil potřeby lidí, ale nikdy neukojí lidskou nenasytost“.“

Cenu studentské poroty a současně i cenu statutárního města České Budějovice si odnesl americký dokument režiséra Jamese Wooda *Drsný dopad*. Cenu Ministerstva životního prostředí si z rukou Rut Bízkové, náměstkyně ministra životního prostředí, převzala režisérka Alena Činčerová za svůj dokument *Sedláci*.

Účastníci Ekofilmu nám na závěr prozradili, jak na ně právě ukončený ročník zapůsobil:

Jitka Radová, dramaturgyně festivalu: „Letošní ročník proběhnul i přes všechny komplikace, které provází jeho přípravu, velmi dobře. Osvědčila se naše novinka, promítání v kinematovlaku. Velice příjemné bylo setkání s tvůrci filmu *Dvojí svět hotelu Pacifik*, na které přijeli umělci z Polska. Slyšela jsem dobré ohodnocení zahajovacího filmu *Jedenáctá hodina*, který se promítal v Českých Budějovicích i v Českém Krumlově. To mě potěšilo, protože si myslím,

Slavnostní večer s udělováním cen moderovaný Martinem Stropnickým právě začíná.

Uprostřed Vladimír Kořen, který převzal za cyklus *Živé srdce Evropy* Cenu Jihočeského kraje.

Architekt a člen mezinárodní poroty Vlado Milunić s Viliamem Poltikovičem, který za svůj *Dotek z druhého břehu* získal Cenu města Český Krumlov.

že je určený širší vrstvě diváků, ne jen pro ekologisty. Příjemně mě překvapily počty diváků na odpovedním promítání v kině Kotva, kdy bylo plno, dobrá byla spolupráce s Přírodovědeckou fakultou a sdružením Daphne ČR, rádi budeme spolupracovat i nadále a Český Krumlov je pro zakončení festivalu velice hezkým místem.“

Prof. Pavel Kovář, prezident Ekofilmu, děkan Přírodovědecké fakulty UK: „Tento ročník Ekofilmu, který je příznačný tím, že má Kristova léta, je pro mě v pozici prezidenta čtvrtý v pořadí, za tu dobu si už mohu dovolit trochu posuzovat trendy, vidím, že kladné parametry narůstají, počínaje návštěvností, přes počet filmů, počet zúčastněných zemí, všechno vypadá velmi slibně, nadějně. Co se týká kvality, rád bych zdůraznil to, že začínají převažovat zobecňující, globální témata, před regionálními příběhy, vzrůstá kvalita filmového ztvárnění a vzrůstá proporce zahraničních filmů, letos v poměru 2:1, to je význačný skok, což je pro nás důležité ve směru většího zmezinárodnění.“

Režisér Ján Oparty, předseda mezinárodní poroty: „Závěrečné dohadování o cenách nebylo mezi porotci nějak složité, těžší úloha byla v tom, že bylo hodně vynikajících filmů, což je na druhou stranu pozitivní trend. Do závěrečného kola o hlavní cenu postoupilo pět filmů a ten, který jsme nakonec ocenili hlavní cenou, vyhrál hlavně proto, že zohledňoval globální problém. Ostatní filmy byly také velmi zajímavé, filmově, tematicky i zpracováním. Pro mě osobně byl zajímavý český snímek režisérky Aleny Činčerové *Sedláci*. Je to film o životě, o člověku, který chce něčeho dosáhnout a musí překonat obrovské problémy, nejen problémy s přírodou a s technikou, ale především problémy s administrativou.“

Všechna ocenění, další zajímavosti a také přehled dalších partnerů, bez nichž by se festival nemohl uskutečnit, najdete na www.ekofilm.cz.

Veronika Dušková, tisková mluvčí MFF Ekofilm 2007, doplněno z tiskové zprávy MŽP, upraveno (red)

Foto Ekofilm/Libor Sváček, MŽP/Eva Veverková a České dráhy

ZPRÁVY ZE SPRÁVY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Zprávy v této rubrice pocházejí z tiskového a informačního servisu Ministerstva životního prostředí a dalších resortních a spolupracujících organizací, které jsou za zprávami uvedeny jako zdroj. Zprávy jsou redakčně kráceny a upraveny.

EVROPSKÝ TÝDEN MOBILITY 2007

V roce 2007 se česká, moravská a slezská města opět zapojila do celoevropské akce *Evropský týden mobility* (16.–22. září) a *Evropský den bez aut* (22. září), která se letos v Evropě ko-

nala už po šesté. V letošním roce se kampaň zaměřila na téma *Ulice pro lidi*, což znamená snahu, aby se do ulic měst vrátil život a aby se lidé na ulicích cítili bezpečně.

Ministr životního prostředí Martin Bursík jel v sobotu 22. září spolu s ministrem Cyrilem Svobodou, s nizozemským velvyslancem Janem Lucasem Inayat Van Hoornem, s pražským radním Petrem Štěpánkem a více než 1600 cyklisty v Praze na Velkou podzimní cyklojízdu, zatímco se další tisíce obyvatel města procházely a bavily na uzavřeném Smetanově nábřeží. Podobně si lidé užívali Evropského dne bez aut i v dalších městech ČR a Evropy.

Pouliční kavárničky v Praze na nábřeží lákaly k posezení v nádherném babím létě.

V České republice se do Evropského týdne mobility zapojilo 75 měst: Bolatice, Boskovice, Brno, Břec-lav, Bystřice nad Pernštejnem, Česká Lípa, České Budějovice, Dečín, Desná, Domažlice, Frýdek-Místek, Havířov, Havlíčkův Brod, Hlinsko, Hlučín, Hodonín, Holešov, Hořice, Hradec Králové, Hranice, Hroznová Lhota, Cheb, Chrudim, Jablonec nad Nisou, Jihlava, Jilemnice, Kadaň, Karlovy Vary, Karviná, Koprivnice, Kostelec nad Orlicí, Kralupy nad Vltavou, Kroměříž, Letovice, Lipník nad Bečvou, Litoměřice, Luhačovice, Moravská Třebová, Nové Město nad Metují, Olomouc, Orlová, Ostrava, Pelhřimov, Písek, Plzeň, Praha, Prachatice, Prostějov, Přerov, Přeštice,

Příbor, Příbram, Rumburk, Říčany, Semice, Sokolov, Strakonice, Stříbro, Sušice, Tábor, Telč, Třebíč, Třeboň, Třinec, Turnov, Uherské Hradiště, Uherský Brod, Ústí nad Labem, Varnsdorf, Velké Meziříčí, Velký Beranov, Vsetín, Zábřeh, Zlín a Znojmo.

Ve dvaaadvaceti městech byla letos po celý Evropský den bez aut MHD zdarma

Od pondělí do pátku stál na nádražích v Ostravě, Brně a v Praze Preventivní kinematovlak – dospívající a mládež se v něm mohli seznámit s riziky, která přináší provoz na železnici, pokud se cestující chovají neukázněně a porušují pravidla bezpečnosti.

V celé Evropě se kampaně Evropský týden mobility účastnilo 2009 měst. Vedle členských států EU (vyjma Kypru, Dánska, Estonska a Maltu) se akce zúčastnily i Chorvatsko, Island, Makedonie, Norsko a Švýcarsko, zatímco na dalších kontinentech to byly Argentina, Brazílie, Ekvádor, Japonsko, Kanada a Thajsko (celkem 35 zemí).

Mnoho našich měst má problémy se stále rostoucí automobilovou dopravou a se znečištěným ovzduším a hlukem, který nárůst dopravy přináší. I proto města a obce, které realizují proces uplatňování principů udržitelného rozvoje na místní úrovni – místní Agendu 21 – vyhlásila udržitelnou a bezpečnou dopravu tématem roku 2007. A právě světová kampaň Evropský týden mobility a Evropský den bez aut (ETM a EDBA) pomáhá propagovat veřejnou dopravu, jízdu na kole a chůzi.

Ministerstvo životního prostředí koordinuje ETM a EDBA v rámci České republiky ve spolupráci s Evropskou komisí. V rámci Evropského týdne mobility se ve městech nabízejí občanům různé akce, zaměřené na udržitelné formy dopravy a dopravní výchovu (cyklojízdy, pěší výlety, akce pro rodiče s dětmi, pro seniory, pro občany s hendikepem, výlety historic-

Historická tramvaj v Praze.

Peloton na Nuselském mostě.

kou tramvají, semináře, akce na dětském dopravním hřišti apod.). Dne 22. září na Evropský den bez aut byla část některých měst uzavřena pro automobilovou dopravu a tento den se pořádaly akce zaměřené podle letošního tématu Evropského týdne mobility. Města měla také na ulicích dát více prostoru chodcům, cyklistům a veřejné dopravě namísto automobilové dopravy. Evropský den bez aut spolu s Evropským týdnem mobility přináší občanům měst užitek i v dlouhodobé perspektivě, protože ve svých důsledcích pomáhají uskutečnit programy či opatření, které se v řadě měst předtím nedařilo prosadit. Mohou také zlepšit zpětnou vazbu mezi občany a městským úřadem.

Trvalá opatření měst, která přijala v rámci letošního hesla Ulice pro lidi, a která se letos zaměřila na zklidnění ulic a na přerozdělení dopravního prostoru ve městech, najdete na www.env.cz/etm a www.mobilityweek.eu

*Mgr. Eva Veverková, odbor vnějších vztahů
MŽP, národní koordinátorka ETM a EDBA
pro ČR, eva_veverkova@env.cz
Foto autorka*

UDRŽITELNÁ VÝSTAVBA BUDOV VE STŘEDNÍ EVROPE

Ve dnech 23. – 26. září 2007 se na Fakultě stavební ČVUT v Praze konala mezinárodní konference

Udržitelná výstavba budov ve střední Evropě (Central Europe towards Sustainable Building (CESB07)). Záštitu nad ní převzali ministr životního prostředí Martin Bursík, starosta Prahy 6 Tomáš Chalupa, rektor Českého vysokého učení technického v Praze Václav Havlíček a děkan stavební fakulty Zdeněk Bittnar. Konferenci společně uspořádaly Fakulta stavební ČVUT v Praze, Výzkumné centrum CIDEAS na téže fakultě a Česká společnost pro udržitelnou výstavbu budov (CSBS). Hlavním sponzorem konference byla společnost Skanska CZ, a. s., partnery konference byly dále mezinárodní organizace UNEP, iiSBE a CIB.

Konference byla součástí série akcí konaných v roce 2007 v různých částech světa a zaměřených na udržitelnou výstavbu budov. Iniciátorem těchto konferencí je mezinárodní nezisková organizace iiSBE – *International Initiative for Sustainable Built Environment*, která se zaměřuje na propagaci principů udržitelné výstavby s cílem motivování mezinárodního stavebního průmyslu a investorů, aby tyto principy zaváděli do stavební praxe. K hlavním aktivitám iiSBE patří podpora výzkumného a vývojového procesu Sustainable Building Challenge (SBC), podporování a spolupřádání mezinárodních konferencí SB – Sustainable Building a vývoj a provozování informačního systému ve formě webového portálu SBIS a vydávání dalších publikací. CSBS iiSBE Czech – Česká společnost pro udržitelnou výstavbu

budov je oficiálním reprezentantem iisBE v České republice. Jde o neziskovou organizaci založenou za účelem prosazování výše uvedených cílů v národních podmínkách České republiky. Podporuje vývoj a zavádění systému komplexního hodnocení budov, podporuje informační a vzdělávací aktivity a webový informační systém Substance týkající se udržitelné výstavby budov.

Konference se věnovala stavu udržitelné výstavby budov, především ve středoevropském regionu. Cílem bylo shrnout rozhodující směřování a pokrok udržitelné výstavby budov v této oblasti a současně vytvořit souhrnnou zprávu pro globální konferenci SB08, která se bude konat v září 2008 v Melbourne. Základními tematickými okruhy konference CESB07 byly: Navrhování budov (koncepce integrovaného navrhování, nové strategie, urbanistické souvislosti, příklady nejlepší praxe), Energie (solární energie a udržitelná výstavba, nízkoeenergetické, pasivní a energeticky nulové domy), Materiály (vysokohodnotné materiály, alternativní a recyklované materiály), Hodnotící metody (hodnocení životního cyklu budov, nástroje pro hodnocení, certifikace environmentální kvality), Ekonomika, politika a legislativa (náklady v životním cyklu budov, nízkonákladové budovy, standardizace) a Vzdělávání a informace (výuka na středních a vysokých školách, kurzy celoživotního vzdělávání, osvěta a šíření informací). Jedací řečí byla angličtina, část přednášek byla simultánně tlumočena do češtiny.

Budovy představují základní prvek vystavěného prostředí vytvářeného pro zajištění podmínek pro kvalitní život lidí. Realizace a provozování budov patří mezi hlavní spotřebitele materiálových a energetických zdrojů a současně významné znečišťovatele životního prostředí, a to nejen při vlastní výstavbě, ale v průběhu všech dalších fází existence budov, včetně jejich demolice. Je obecně známo, že se budovy ve vyspělých zemích podílejí přibližně ze 30 až 40 % na spotřebě veškeré energie a stejnou měrou i na tvorbě emisí CO₂, odpadů a dalších znečištění. Současný celosvětový vývoj v růstu populace, snižování zásob materiálových a energetických zdrojů, zdrojů pitné vody a zhoršující se životní prostředí včetně důsledků globálního oteplování logicky musí vést k intenzivnějšímu hledání nových technologií a principů řešení. Efektivní využívání nových progresivních materiálů (vysokohodnotných i recyklovaných) a konstrukčních řešení vedoucích ke zkvalitňování výstavby budov, a to nejenom z hlediska ekonomického, ale i environmentálního a socio-kulturního tak představuje značný potenciál z hlediska zajišťování požadavků udržitelného rozvoje společnosti. Požadovaného celkového pozitivního efektu však lze dosáhnout pouze v případě synergie různých optimalizačních přístupů týkajících se nejenom energetické náročnosti budov (v současnosti jasně dominantního problému), ale i spotřeby neobnovitelných materiálů a dalších souvisejících aspektů environmentálních, ekonomických a socio-kulturních.

Na konferenci s účastí přibližně 25 zemí převažovaly příspěvky ze střední Evropy (ČR, SR, Německo, Rakousko, Polsko). Přednášky doplnila posterová sekce a dvě doprovodné výstavy v atriu budovy. První z nich s názvem *Sustainability in Design and*

Construction in Germany vytvořili němečtí kolegové. Druhá výstava vytvořená při této příležitosti s názvem *Udržitelná výstavba budov v ČR* bude po skončení konference putovat po dalších místech. Ve středu 26. září byl navíc na programu workshop evropského projektu LEnSE, který se zabýval vytvořením evropské metodiky pro hodnocení budov z výše uvedených širších hledisek. Tento workshop byl volně přístupný všem zájemcům až do vyčerpání kapacity konferenční místnosti. Po skončení konference měli její účastníci možnost si prohlédnout několik zajímavých budov v okolí Prahy, kde jsou uplatňovány principy udržitelné výstavby.

Podrobné informace o konferenci jsou uvedeny na www.substance.cz/cesb07.

MŽP, tisková zpráva konference CESB07

LESY ČR ZAVÁDĚJÍ CERTIFIKACI FSC

Státní podnik Lesy České republiky 19. září 2007 oznámil, že zahájil proces zavádění standardu FSC formou pilotních projektů. Od podzimu roku 2006 byla po dlouhých přípravách akreditována jeho česká národní verze.

Pro první fázi pilotního projektu byl vybrán lesní hospodářský celek Žehrov na Mladoboleslavsku o výměře přibližně 2620 hektarů, a to zejména s ohledem na výrazný zájem ochrany přírody v oblasti. Téměř celá výměra leží v CHKO Český ráj a jádrovou část dokonce tvoří přírodní rezervace Příhrazské skály.

Kvůli získání přesnější představy o zavádění standardu zahrnou Lesy ČR do druhé fáze pilotního projektu další tři celky s odlišnými přírodními podmínkami o celkové ploše cca 15,5 tisíce hektarů, kde se s přípravnými pracemi započne již během podzimu tohoto roku. Po úspěšném završení druhé fáze budou Lesy ČR obhospodařovat v rámci ČR největší výměru FSC certifikovaných lesů.

FSC je mezinárodní nezávislá nevládní nezisková organizace, která podporuje environmentálně vhodné, sociálně přínosné a ekonomicky životaschopné obhospodařování lesů. Vytvořila unikátní FSC systém certifikace lesů i podniků, které dřevo z certifikovaných lesů zpracovávají ve výrobky.

Šárka Kubelková, Lesy České republiky, s. p., upraveno a doplněno z www.czechfsc.cz (red)

PRAŽSKÉ SMETANOVÉ NÁBŘEŽÍ OVLÁDLI CHODCI

V sobotu 22. září vyvrcholil Evropský týden mobility v českých a moravských městech Evropským dnem bez aut. V Praze si chodci a cyklisté opět mohli vychutnat jindy rušné Smetanovo nábřeží a Křižovnickou ulici jen pro sebe. A nejrůznější atrakce, stánky neziskových organizací a pouliční kavárničky slavily i letos u Pražanů úspěch.

Ze Staroměstského náměstí pak odpoledne vyrazil mohutný peloton (odhady se pohybují od 1620

Staroměstské náměstí se před třetí hodinou zaplnilo cyklisty.

Ministr Bursík, nizozemský velvyslanec v Praze Van Hoorn a poslankyně Jacques na cyklojždě.

Mezi nimi byl i ministr životního prostředí Martin Bursík.

do 2500) cyklistů na Velkou podzimní cyklojízdu za lepší podmínky pro cyklistickou dopravu v hlavním městě. „Každý, kdo jezdí v Praze na kole, chrání životní prostředí. Přispívá ke snižování emisí jemného polétavého prachu, organických uhlovodíků a dalších znečišťujících látek z dopravy. Chrání i klima. I proto je třeba chápat cyklodopravu jako rovnocennou sou-

část dopravy,“ vysvětlil ministr životního prostředí Martin Bursík, proč již tradičně patřil k účastníkům cyklojízdy i on. „Praze chybí síť cyklistických stezek, na kterých by byl cyklista chráněn před automobily. Cyklostezky by měly být jednou z priorit modernizace dopravní sítě v Praze,“ dodal.

Cyklojízdy se zúčastnila i celá řada dalších osobností – první náměstek ministra životního prostředí Jan Dusík, ministr – předseda Legislativní rady vlády Cyril Svoboda, nizozemský velvyslanec Jan Lucas Inayat Van Hoorn, pražský radní pro životní prostředí Petr Štěpánek, ředitel Státního fondu životního prostředí Petr Štěpánek, náměstkyně ředitele České inspekce životního prostředí Eva Tylová, poslankyně Kateřina Jacques, zpěvačka Tonya Graves, evangelický duchovní a písničkář Svatopluk Karásek, dokumentarista Martin Mareček a řada dalších. Trasa vedla převážně po nejbolavější linii centrální Prahy – po magistrále, zhruba po 90 minutách cyklisté do-razili na Smetanovo nábřeží.

Eva Veverková, MŽP, národní koordinátorka ETM a EDPA v ČR
Foto autorka

INTEGROVANÝ REGISTR ZNEČIŠTĚNÍ: VÍCE ÚDAJŮ PRO VEŘEJNOST

Do 15. února 2006 musely podniky, kterých se týkala ohlašovací povinnost, poskytnout údaje za rok 2005 do veřejného integrovaného registru znečišťování (IRZ). Ministerstvo životního prostředí ve spolupráci s CENIA, českou informační agenturou životního prostředí, údaje zpracovalo a k 30. září 2006 zveřejnilo na internetových stránkách <http://www.irz.cz>. Všechny zkušenosti z tohoto období shrnuje publikace *Integrovaný registr znečišťování – Souhrnná zpráva za rok 2005*, kterou vydalo Ministerstvo životního prostředí.

Zpráva poskytuje přehled nejdůležitějších informací k IRZ, hodnotí průběh a výsledky ohlašování do integrovaného registru znečišťování za rok 2005. Obsahuje přehledné tabulky s údaji za oba ohlašovací roky (2004, 2005), ze kterých je patrné, u jakých látek došlo ke snížení či zvýšení ohlášeného množství.

Z údajů, které byly ohlášeny za rok 2005, vyplývá mimo jiné, že počet provozoven ohlašujících své údaje do registru v roce 2006 vzrostl na 978, což je o 99 více než v roce 2005. Rozsah informací nabízených registrem se tak opět zvýšil. Největší část vypouštěných emisí putuje do ovzduší. Největší podíl na podaných hlášeních mají zemědělské podniky (téměř 50%), přičemž ohlašují zejména emise amoniaku do ovzduší. Nejširší spektrum látek ohlásily provozovny v chemickém průmyslu. Látkou s největším ohlášeným množstvím byl za rok 2005 oxid uhličitý (přes 80 mil. t/rok).

Zpráva je v elektronické podobě dostupná na stránkách www.irz.cz. (v části „Dokumenty“). V listinné podobě je připraven k distribuci souhrn zprávy s příloženým CD, které obsahuje plný text zprávy.

Ve čtvrtek 27. 9. 2007 pak byly zveřejněny nové údaje o znečišťování životního prostředí. Znečišťovatelé, kteří překročili ohlašovací prahy stanovené

v právních předpisech pro vybraných 72 látek, museli ohlásit tyto údaje do veřejného integrovaného registru znečišťování (IRZ), který provozuje Ministerstvo životního prostředí ve spolupráci s CENIA, českou informační agenturou životního prostředí.

Za rok 2006 podalo hlášení celkem 1023 provozoven, což je o 45 provozoven více než v roce 2005 a o 144 více než v roce 2004. Počet ohlašujících provozoven poprvé přesáhl 1000. Nejvíce provozoven, za něž byla podána hlášení, spadá do Jihomoravského kraje (126) a Středočeského kraje (117). Nejmenší pak do Hlavního města Prahy (12). Na stránkách www.irz.cz tak bude k dispozici opět více konkrétních údajů o znečišťování životního prostředí.

Databáze IRZ se s třetím rokem ohlašování postupně rozrostla o další údaje. V českém integrovaném registru znečišťování budou dostupné údaje ze tří ohlašovacích let (2004, 2005, 2006). Počet provozoven ohlašujících do IRZ se opět zvýšil. Nárůst lze přičíst stále se zlepšujícímu povědomí široké i odborné veřejnosti o této problematice a informační kampani, která je ze strany MŽP a CENIA k tématu registru vedena.

Pro vyhledávání detailních informací má uživatel internetové stránky IRZ řadu možností. Prostřednictvím dotazovacího formuláře je umožněno uživateli vyhledávat podle následujících parametrů: ohlašovací rok (2004, 2005, 2006), druh emise nebo přenosu, typ emise (běžné, havarijní), metoda zjišťování (M, C, E), název organizace (provozovny) nebo IČ, látka, odvětvová klasifikace ekonomických činností (OKEČ), lokalita – kraj, obec. Odpovědí na dotaz je potom strukturovaný výpis, který umožňuje přechody mezi různými druhy informací. Informace lze vyhledávat i pomocí mapové aplikace.

Kromě uvedených možností je na stránkách k dispozici řazení údajů o množství látek vzestupně nebo sestupně. Pokud uživatel zadá požadavek na vyhledání provozoven vypouštějících konkrétní látku a řazení podle látek například sestupně, obdrží „žebříček“ znečišťovatelů seřazených podle vypuštěného množství dané látky.

MŽP prostřednictvím internetové stránky IRZ zpřístupňuje všem zájemcům komplexní informace jak o nahlášených údajích či samotných látkách (v současnosti o 93 látkách), tak i o dalších souvislostech budování registru znečišťujících látek. MŽP v průběhu roku 2007 zveřejnilo kromě jiného i publikace k evropskému registru úniků a přenosů znečišťujících látek a k internetové prezentaci IRZ.

V oblasti IRZ dochází k dynamickému vývoji směrem k dalšímu rozšiřování poskytovaných údajů a k poskytování skutečně komplexní informace o znečišťovateli. Jako reakce na přijetí evropského nařízení o evropském registru úniků a přenosů znečišťujících látek byl Poslanecké sněmovně předložen vládní návrh zákona o integrovaném registru znečišťování a integrovaném systému plnění ohlašovacích povinností v oblasti životního prostředí. Návrh zákona upravuje některé aspekty ohlašovacího procesu do IRZ tak, aby byl v souladu s evropskou normou a zároveň zachovává části IRZ, které se ukázaly jako efektivní nástroj k hodnocení vlivu jednotlivých provozoven na životní prostředí (ze-

jména sledování chemických látek v odpadech). Pokud bude návrh zákona schválen v Poslanecké sněmovně a Senátu, budou se změny IRZ týkat již roku 2008. Kromě toho se návrh zákona zabývá i zjednodušením plnění ohlašovacích povinností pro podnikatelské subjekty zavedením tzv. integrovaného systému plnění ohlašovacích povinností, který umožní sběr elektronicky předávaných formulářů.

Další informace na <http://www.irz.cz>. Podrobnější a odborné informace rád podá Ing. Bc. Jan Maršák, Ph.D. – vedoucí oddělení IPPC MŽP, tel. 267 122 974, e-mail Jan_Marsak@env.cz

Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP

OCHRÁNCI PŘÍRODY Z CELÉ EVROPY V ČESKÉM KRUMLOVĚ

Prezidentka Federace Europarc Erika Stanciu, ministr životního prostředí Martin Bursík, hejtman Jihočeského kraje Jan Zahradník a starosta Českého Krumlova Luboš Jedlička 27. září 2007 v Českém Krumlově oficiálně zahájili celoevropskou konferenci Europarc 2007 s mottem *Nature – Bridging Borders*, které se zúčastnilo na 350 představitelů nejrůznějších vládních i nevládních ochrannářských institucí z celé Evropy. Konference pokračovala až do neděle 30. září.

Mezi hlavní důvody, proč byla ČR Federací Europarc požádána, aby uspořádala letošní konferenci a zaměřila její téma zejména na problematiku přeshraniční spolupráce chráněných území v Evropě, patří zkušenosti správ našich chráněných území právě v této oblasti.

Chráněná území zaujímají v úhrnu cca 16 % území našeho státu, což nás z pohledu péče o národní přírodní dědictví v celoevropském žebříčku řadí mezi první desítku evropských států. Cenné jsou rovněž zkušenosti – naše i kolegů z ostatních zemí – z vytváření soustavy evropsky významných přírodních území Natura 2000.

Péče o zdravé životní prostředí evropského kontinentu je stále naléhavějším předmětem široké mezinárodní spolupráce evropských států. V oblasti ochrany přírody zastává významnou úlohu nevládní organizace Federace přírodních a národních parků Evropy, známá pod názvem Federace Europarc.

Předsednický panel zahajovacího bloku konference.

Ladislav Miko z Evropské komise s ředitelem Správy NP Podyjí a prezidentem Europarc ČR Tomášem Rothrockem. V pozadí mluvčí Správy KRNAP Radek Drahný.

Federace Europarc vznikla v roce 1973 a sdružuje téměř 400 představitelů chráněných území a nejruznějších vládních i nevládních ochranných institucí z 38 evropských zemí. Organizace se snaží realizovat celoevropskou strategii péče o přírodní dědictví evropských chráněných území pomocí nejruznějších aktivit. Zajišťuje spolupráci evropských chráněných území prostřednictvím výměny vědeckých a technických informací, zkušeností a pracovníků z ochrany přírody, koordinuje zřizování nových chráněných území na evropském kontinentu v kontextu se světovou a národními strategiemi péče o biodiverzitu.

Federace Europarc podporuje veškeré činnosti zlepšující informovanost veřejnosti o přírodním a kulturním dědictví v chráněných územích, včetně vhodných způsobů využívání tohoto dědictví pro trvale udržitelný turismus.

Každým rokem pořádá federace Europarc velkou mezinárodní odbornou konferenci, spojenou vždy s výročním generálním zasedáním všech jejích členů. Místo konání konference je nejméně v dvouletém předstihu dohodnuto s některým členským státem Federace a odborné zaměření konference vyplývá z dlouhodobé pracovní strategie Federace a aktuální problematiky péče o chráněná území v Evropě.

Českou republiku ve Federaci Europarc zastupují naše čtyři národní parky a Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, takže všech 28 velkoplošných chráněných území ČR má možnost se aktivně podílet na práci federace. Prvním českým členem Federace Europarc se v roce 1990 stala Správa Krkonošského národního parku. Čeští zástupci také vytvořili národní sekci Europarc Česká republika, jednu ze sedmi existujících: Německo, Itálie, Španělsko, sekce Atlantic Isles, sekce Pobaltských států, Srbsko-Hercegovina, Česká republika.

V Evropě má dlouholetou tradici jeden z úspěšných projektů Federace Europarc, kterým je podpora spolupráce přeshraničních chráněných území. Výjimkou není ani ČR, neboť všechny čtyři české národní parky mají své partnery na druhé straně státní hranice (Polsko, Německo a Rakousko). Parky navzájem spolupracují v nejruznějších směrech, od monitoringu, výzkumu a různých managementových pro-

jektů, přes turistický ruch až po ekologickou výchovu a spolupráci s veřejností. V roce 2004 byla tato aktivita oceněna, když národní parky Krkonoše a Karonosze získaly oficiální certifikaci úspěšně spolupracujících národních parků *Transboundary Parks – following nature design*. Právě na krumlovské konferenci stejné ocenění získaly národní parky Podyjí a Thayatal.

Více informací na webových stránkách konference Europarc 2007 (<http://www.europarc2007.org>) nebo Federace Europarc (<http://www.europarc.org>).

*Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP
Foto autor*

TÝDEN MYKOLOGICKÝCH EXKURZÍ V ORLICKÝCH HORÁCH

V týdnu od 23. do 28. září proběhl na území CHKO Orlické hory mykologický seminář za účasti předních českých a slovenských odborníků. Organizace se ujal Správa CHKO Orlické hory spolu s obecně prospěšnou společností Tetřívka za odborné spolupráce Muzea východních Čech v Hradci Králové a České vědecké společnosti pro mykologii v Praze. Aktivním přístupem ke zdaru akce přispěly i Lesy České republiky, s. p.

Mykologové při dokumentaci nálezů v terénu.

Voskovka kuželovitá roste poměrně hojně na okrajích cest a na loukách.

Za centrum semináře byla vybrána osvědčená a výhodně položená chata Bedřichovka v Orlickém Záhoří. Program byl zaměřen především na terénní práci, průzkum, dokumentaci a sběr nálezů. Během týdne navštívilo 35 účastníků deset vybraných lokalit.

Akce proběhla úspěšně. K jejím hlavním pozitivům patří vysoká druhová pestrost nálezů – například ze skupiny šťavnatek bylo nalezeno 15 druhů. Kromě běžných a očekávaných druhů byly rozpoznány některé houby uváděné v červeném seznamu ohrožených druhů. S velkou pravděpodobností došlo také k prvnálezu pro Českou republiku. Ze zajímavých druhů hub byla během semináře uspořádána výstava. Každý večer po návratu z terénu probíhaly odborné přednášky a diskuse.

V příštím období zhruba do konce roku bude probíhat zpracování obtížně určitelných nálezů. Ucelené nálezové zprávy pak získá Správa CHKO k dalšímu využití pro rozšiřování lokální nálezové databáze a pro přípravu plánů péče o navštívené lokality.

AOPK ČR – CHKO Orlické hory

Foto J. Kučera a J. Hájek,

Správa CHKO Orlické hory

NOVÁ PŘÍRODNÍ REZERVACE SPÁLAVA V ŽELEZNÝCH HORÁCH

Dne 1. října 2007 nabylo účinnosti nařízení o zřízení Přírodní rezervace Spálava. PR Spálava o rozloze 28,92 ha se nachází v katastru městyse Libice nad Doubravou a obce Maleč. Předmětem zvláštní ochrany jsou přírodě blízká společenstva květnatých a acidofilních bučin, prameništích jaseňin a suťových bažankových jaseňin a na ně vázané vzácné druhy živočichů. Z řady živočichů, kteří se zde vyskytují, lze jmenovat např. silně ohroženého lejska malého a holuba doupňáka nebo ohroženého výra velkého.

Se zřízením PR Spálava byl vypracován plán péče pro toto území, s platností na období 2007 – 2018. Cílem péče o zvláště chráněné území je zachování cenných lesních společenstev. Jsou zde plánovány šetrné zásahy upravující strukturu lesa k příznivějšímu stavu. Jedná se zejména o doplnění původních dřevin (jedle bělokoré, jilmů ad.), které v současných porostech téměř chybí.

Zřízení PR Spálava neznamena zákaz vstupu do tohoto území. Je zde však zakázáno například intenzivní hospodaření vedoucí ke změně v biologické

rozmanitosti a funkci ekosystému nebo nevratně poškozovat půdní povrch, používat chemické prostředky nebo umisťovat nové stavby.

V PR Spálava lze pozorovat typická lesní společenstva Železných hor, kterých se z minulosti nedochovalo mnoho, proto je důležité je chránit a zachovat.

AOPK ČR – CHKO Železné hory

Foto archiv CHKO Železné hory

OBCHOD S POVOLENKAMI EMISÍ SKLENÍKOVÝCH PLYNŮ 2008 – 2012

Vláda ČR ve středu 3. října 2007 jednala mimo jiné o Národním alokačním plánu ČR.

Návrh Národního alokačního plánu (NAP) České republiky pro období 2008 – 2012 byl na tomto zasedání vládou schválen. Představuje jeden z klíčových prvků systému obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů, které je na úrovni EU zavedeno směrnicí 2003/87/EC o vytvoření systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ve Společenství a o změně směrnice Rady 96/61/EC (dále jen „Směrnice“). Evropský systém obchodování je nástrojem, který má napomoci ke splnění závazků Evropské unie vyplývajících z Kjótského protokolu. Tento závazek vyplývající z Kjótského protokolu, který Česká republika plní, představuje snížení emisí skleníkových plynů v kontrolním období (2008 – 2012) o 8 % oproti roku 1990. NAP byl připraven s emisním stropem 86,835264 mil tun CO₂/rok s tím, že v této hodnotě je zahrnuta rezerva pro nové účastníky ve výši 1,29 milionu povolenek a rezerva pro projekty společné implementace ve výši 99 tisíc povolenek. Oproti původnímu návrhu bylo zrušeno sektorové členění a podniky jsou rozděleny do dvou skupin – malá zařízení (s ročními emisemi do 50 kt) a velká zařízení (s ročními emisemi nad 50 kt). Smyslem tohoto opatření je ochrana malých subjektů v EU ETS především kvůli menší diverzitě produkce a zákazníkům, větší zátěži v podobě transakčních a administrativních nákladů, omezené kapitálové rezervě využitelné k modernizaci a velkým, nepředvídatelným meziročním výkyvům v produkci. Jako výchozí byly brány emise z let 2005 a 2006, a to z toho důvodu, že se jedná o jediná nezávisle ověřená data. Tento postup byl zvolen i Evropskou komisí při stanovování alokace pro jednotlivé členské státy.

Místopředseda vlády a ministr životního prostředí Martin Bursík k tomu uvedl: „Evropská komise nám přidělila 86,8 milionu tun ročně a bylo na ministerstvu životního prostředí, aby ve spolupráci s průmyslem a v dialogu se všemi průmyslovými svazy přišlo s metodikou a s návrhem, jakým způsobem povolenky rozdělit.... My jsme přišli s metodikou, která je transparentní, která je fér, která rozděluje firmy na malé a velké. Malá zařízení jsou do 50 tisíc tun CO₂ ročně, velká jsou nad 50 tisíc. Metodika mírně zvýhodňuje menší firmy, protože u nich vlastně flexibilita ve výrobě nebo fluktuace výroby, a logicky z toho i emisí, je větší a mohla by je poškodit, tím vlastně dává 7 % alokace emisních povolenek nad jejich průměrnou hodnotu emisí v roce 2005 a 2006 s tím, že ty emise byly nezávisle verifikovány... Větším podnikům dává 1,3 % navíc.... Evropská komise připravuje nový energetický balíček na přelomu roku, který založí systém obchodování na systému aukcí, firmy si budou samy kupovat na trhu svoje povolenky a nebudeme už vystaveni vyjednávání s Evropskou komisí o výši alokace pro jednotlivé členské státy“.

Zvukový záznam tiskové konference po jednání vlády si můžete poslechnout na www.vlada.cz.

*Jana Bartošová, tisková mluvčí Vlády ČR,
zkráceno (red)*

EUROPARC OCENIL SPOLUPRÁCI PODYJÍ A THAYATALU

Při slavnostním závěru celoevropské konference Federace Europarc v Českém Krumlově získaly v neděli 30. září národní parky Podýjí a Thayatal certifikaci kvality přeshraniční spolupráce a stávají se v tomto směru vzorovým územím.

Významný český botanik a dlouholetý pracovník české ochrany přírody RNDr. Jan Čerovský byl oceněn prestižní cenou Nadace Alfreda Toepfera za celoživotní přínos ochraně evropské přírody.

Stipendium též nadace získala i Mgr. Květa Černohlávková, která se v Krkonošském národním parku věnuje projektu Mladých strážců (Junior Range Project). Junior Ranger Project je pilotním projektem organizace Europarc Federation (organizace zastřešující správy chráněných území a podobné subjekty pracující v ochraně přírody) a od roku 2002 probíhá v mnoha státech Evropy (v Německu, ve Velké Británii, v České republice, v Polsku, na Slovensku, ve Slovinsku, v Rumunsku, v Itálii, v Bulharsku a v Estonsku). Základní myšlenkou tohoto projektu je prezentovat vhodnou formou práci strážců a správy chráněného území.

Téměř 320 delegátů z celé Evropy, ale i hostů ze zámoří, v Českém Krumlově bezmála týden rokovalo o mezinárodní spolupráci v ochraně přírody. Předmětem zájmu byla mimo jiné evropská soustava chráněných území Natura 2000, ochrana přírodních hodnot vojenských prostorů a cvičišť, spolupráce správ národních parků ležících na společné státní hranici, ochrana a tvorba biologických koridorů, zabránění další fragmentace (dělení) krajiny, ale i ochrana pobřežních a mořských krajín Evropy.

V rámci odborných exkurzí do NP Šumava, CHKO Třeboňsko, CHKO Blanský les i do nejstarších rezer-

vací v Novohradských horách se zahraniční hosté seznámili se systémem ochrany přírody v ČR. „Ochrana přírody tak, jak se dělá v České republice, je pověstným dobrým příkladem, který celá Evropa oceňuje,“ konstatovala prezidentka Federace Europarc Erika Stanciu.

Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP

BOTANICKÉ MAPY

Na Mapových službách Portálu veřejné správy <http://geoportal.cenia.cz> byly ve spolupráci s Botanickým ústavem Akademie věd ČR vytvořeny dvě nové mapové úlohy s botanickou tematikou – Fytogeografické členění ČR a Potenciální přirozená vegetace.

Regionálně fytogeografické členění vychází především ze současného rostlinného pokryvu (flóry a vegetace), ale odráží též jeho vývoj včetně vlivů lidské činnosti. Zveřejněná mapa vychází z díla: Slavík B. [ed.] (1987): Regionálně fytogeografické členění ČR. - Příloha (mapa), In: Hejný S. & Slavík B. [eds.], Květena ČSR I, Academia, Praha.

Potenciální přirozená vegetace představuje rostlinný pokryv, který by se vytvořil v určitém území a v určité časové etapě za předpokladu vyloučení jakékoliv další činnosti člověka. Zahrnuty jsou však nevratné změny způsobené člověkem až do doby konstrukce mapy, zatímco u vratných změn prostředí, jako například eutrofizace vod či znečištění ovzduší, se předpokládá jejich zánik s přerušením činnosti člověka. Zveřejněná mapa vychází z díla: Neuhauslová Z. & Moravec J. [eds.] et al. (1997): Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky - Map of Potential natural vegetation of the Czech Republic. – 1 map. color., ed. Kartografie, Praha.

*CENIA, česká informační
agentura životního prostředí*

NETRADIČNÍ NAUČNÉ PANELE V BÝVALÉM VOJENSKÉM CVIČIŠTI

Ekocentrum Šípek z Českého Krumlova spolu se Správou CHKO Blanský les připravilo a 5. října 2007 odhalilo nové netradiční naučné panely na území bývalého vojenského cvičiště u Českého Krumlova.

Území bývalého vojenského cvičiště je domovem mnoha vzácných druhů rostlin a živočichů, které jinde z naší krajiny vymizely nebo jsou zánikem ohroženy. Druhou bohatostí tohoto území ovlivnilo vápencové podloží a rozmanité zemědělské využívání území v minulosti.

Pozemky bývalého vojenského cvičiště patřily ještě ve 30. letech 20. století ke statku Nový Dvůr (Neuhof). Tvořila je pestrá mozaika pastvin, luk a polí, která byla protkána cestami, místy lemovanými alejemi. Od druhé světové války do roku 2006 bylo území využíváno vojskem, což zapříčinilo změny v krajině. V roce 2006 bylo právo hospodařit s jižní částí bývalého vojenského cvičiště převedeno na Agenturu ochrany přírody a krajiny ČR, jejímž regionálním pracovištěm je Správa CHKO Blanský les.

Správa CHKO Blanský les hledá nejvhodnější způsoby budoucího využívání tohoto území, tak aby zůstaly zachovány jeho přírodní a estetické hodnoty i příštím generacím. Takovým způsobem využití

se ukazuje zavedení šetrného zemědělského hospodaření, které by částečně navázalo na historické využívání před příchodem armády. Území by mělo sloužit současně jako oddychová zóna pro obyvatele Českého Krumlova, jako místo odpočinku, procházek, poznání a pohody.

Na cestě k poznání učinila Správa CHKO Blanský les ve spolupráci s Ekocentrem Šípek Český Krumlov první krok. Tím je instalování netradičních naučných panelů, na kterých se mohou návštěvníci dozvědět jak o cenné flóře a fauně území, tak o historii jeho využívání v minulosti a rovněž o vyhlídkách do budoucna. Panely mají dvě části – klasickou informativní a interaktivní, jež je určena převážně dětem. Věříme, že se panely budou návštěvníkům líbit a ti v nich najdou nejen zpestření svých procházek územím bývalého cvičiště, ale také mnoho zajímavých informací.

AOPK ČR – CHKO Blanský les, upraveno (red)

E-LEARNINGOVÝ KURZ ODPOVĚDNÉHO NAKUPOVÁNÍ

Nový e-learningový kurz, který vytvořila CENIA, česká informační agentura životního prostředí, seznamuje účastníky s možnostmi odpovědnější spotřeby a ekologicky šetrnějšího provozu, jakými může přispět zejména menší podnik nebo veřejná instituce.

Ve dvou lekcích jsou zde představeny hlavní důvody, proč se tématem odpovědné spotřeby zabývat a jakými konkrétními způsoby je aplikovat.

Kurz vznikl v rámci projektu CENIA Partnerství pro udržitelnou spotřebu a výrobu.

„Připravili jsme ho zejména pro účastníky Dlouhodobého kurzu Manažer udržitelné spotřeby a výroby“, uvedla vedoucí projektu Ing. Zuzana Kozielová. „Modul Odpovědné nakupování doplňuje podobný e-learningový kurz Úvod do USV, který vytvořili naši partneři v rámci paralelního projektu společnosti Enviros Partnerství pro udržitelnou výrobu a služby,“ dodala.

Oba kurzy může zájemce – ať už z podniku, ze státní a veřejné správy či z neziskové organizace – navštívit na internetové adrese moodle.usv-partner.cz.

„Odpovědné nakupování“ představuje takový způsob nákupu či zásobování, při kterém jednotlivec či organizace vybírá pro svou spotřebu přednostně produkty a služby, jejichž negativní dopad na životní prostředí je co nejnižší.

CENIA, česká informační agentura životního prostředí

PTAČÍ FESTIVAL

Východočeská pobočka České společnosti ornitologické, Spolek pro ochranu mokřadů a AOPK ČR – Správa CHKO Železné hory uspořádaly na začátku října Ptačí festival u rybníka v Havlovicích. Účastníky provázeli RNDr. Kryštof Harant a RNDr. František Bárta. Na rybníci a v jejich okolí bylo pozorováno 30 druhů ptáků v celkovém počtu 375 jedinců.

Akce byla doplněna o ukázkou odchytu a kroužkování ptáků, ukázky a osvětlení funkcí různých

typů dalekohledů. Návštěvníci se seznámili s ornitologickou literaturou (Hnízdní atlas města Prahy, města Pardubic, Atlas hnízdního mapování) a další. K nahlédnutí byly také informační materiály o CHKO Železné hory a ochraně přírody. Dále byli účastníci seznámeni s činností poboček ČSO a ČSO jako celku.

*AOPK ČR – CHKO Železné hory
Foto archiv Správy CHKO Železné hory*

NOVÍ EXPERTI PORADÍ, JAK ŠETŘIT ENERGII, PENÍZE I ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

V prostorách Středočeského vysokoškolského institutu v Kladně 8. října 2007 odstartoval dlouhodobý kurz, jehož cílem je vyškolení experty na udržitelnou spotřebu a výrobu. Úspěšní absolventi kurzu budou schopni například analyzovat, jak v podniku či veřejné instituci efektivněji využívat energii a spotřebovávat nejrůznější materiály a kolik je možné tímto způsobem ušetřit peněz. Manažeři udržitelné spotřeby a výroby budou ale také školeni další zájemce o tuto problematiku a rozšiřovat tak v soukromém i veřejném sektoru povědomí o tom, jak dosáhnout větší efektivnosti při výrobě i spotřebě zboží a služeb.

Dlouhodobý kurz je součástí projektu Partnerství pro udržitelnou spotřebu a výrobu (USV), jehož úkolem je motivovat firmy, veřejnou správu i jednotlivce k hledání inovativních postupů a vhodných nástrojů šetrnějších k životnímu prostředí, které jsou navíc také ekonomicky výhodné. Jedná se o jeden z největších projektů zaměřených na změnu chování spotřebitelů a výrobců vůbec.

Cílem dlouhodobého kurzu je vyškolení manažery a lektory udržitelné spotřeby a výroby v cílových regionech, kterými jsou např. Ústecký, Karlovarský nebo Středočeský kraj. „Vyškolení manažeři budou podávat návrhy projektů inovací a úspor např. na nový design výrobků, redukci spotřeby vody a chemikálií v procesech výroby, snižování energetické náročnosti budov a zařízení nebo zlepšování vztahů se zájmovými skupinami“ upřesňuje konkrétní výstupy kurzu Ing. Vavřínek, jeden z hlavních odborných lektorů.

Celý kurz potrvá čtyři měsíce a je rozdělen do celkem tří výukových bloků. Během nich pracovní skupiny složené ze zástupců vybraných podniků, příp. municipalit, studentů a konzultantů zpracují projekty hodnocení možností USV, které zakončí obhajobou závěrečné zprávy v únoru 2008. „Unikátnost tohoto postupu je především v propojení teorie a praxe. Na základě dlouhodobé práce v terénu jsme vybrali vhodné organizace, kde si budou účastníci moci v reálném prostředí vyzkoušet, co se při výuce naučili. Svůj postup pak budou muset obhájit při závěrečných zkouškách, které jsou podmínkou udělení certifikátu“, sděluje další z lektorů Ing. Dobeš.

Kurz je součástí úsilí o celkové lepší využívání přírodních zdrojů a energií či o minimalizaci vzniku odpadů, včetně těch nebezpečných. Přispívá tak v širším kontextu k úspoře značných finančních prostředků jak v soukromých podnicích, tak např. budovách vlastněných městy a kraji i k ochraně životního prostředí. Služby informačních center pak poskytují rady a pomoc také široké veřejnosti.

Koordinátorem projektu je CENIA, česká informační agentura životního prostředí, partnery jsou: SITA CZ, Enviro, Národní síť Zdravých měst ČR a Středočeský vysokoškolský institut.

Více informací k aktivitám projektu a proběhnuvším akcím naleznete na www.cenia.cz/usv.

Tisková zpráva Národní sítě Zdravých měst ČR, upraveno (red)

NA MLADOBOLESLAVSKU ODSTARTOVAL PROJEKT ČIŠTĚNÍ VOD

Slavnostním poklepáním základního kamene odstartoval 9. října 2007 dopoledne rozsáhlý projekt na vybudování kanalizační sítě pěti měst regionu Mladoboleslavska. Umožní mimo jiné připojení dalších čtyř tisíc obyvatel.

Mezi hlavní cíle projektu *Mladoboleslavsko – čištění a odkanalizování odpadních vod*, který je největší investicí v oblasti ekologie v regionu Mladé Boleslavi, patří snížení znečištění a zlepšení kvality povrchové vody v řece Jizeře, rozšíření systému odvádění a čištění odpadních vod ve městech a snížení míry znečišťování půdy, podzemních a povrchových vod.

Projekt Mladoboleslavsko sestává ze šesti částí. Pět se týká dobudování kanalizačních sítí ve městech Kosmonosy, Bakov nad Jizerou, Benátky nad Jizerou, Bělá pod Bezdězem a Mladá Boleslav – Debr. Práce zahrnují vybudování více než 22 kilometrů kanalizace, 12 přečerpávacích stanic a přes 850 veřejných kanalizačních přípojek. Šestou částí je intenzifikace stávající čistírny odpadních vod Mladá Boleslav I. Její rekonstrukcí získá město moderně řešený objekt s dostatečnou kvalitativní i objemovou rezervou.

Na investici ve výši téměř 20,7 mil. EUR se částkou 12,3 mil. EUR podílí dotací z Fondu soudržnosti Evropská unie a 5 milionů Kč také Státní fond životního prostředí. Přispějí však i zúčastněná města – pomocí a financováním. Akciová společnost Vodovody a kanalizace Mladá Boleslav projekt spolufinancuje a celý ho řídí.

Přípravné práce na projektu zahájila společnost Vodovody a kanalizace Mladá Boleslav na konci roku 2003. Rozhodnutí o přidělení podpory padlo v prosinci 2005. Smlouva se správcem stavby byla uzavřena v listopadu 2006 a smlouva o dílo se zhotovitelem byla podepsána v květnu 2007.

Tisková zpráva Státního fondu životního prostředí

ZPRÁVA O ŽIVOTNÍM PROSTŘEDÍ V EVROPĚ

Podle nové zprávy Evropské agentury pro životní prostředí (EEA), která byla zveřejněna 10. října 2007, brzdí rozvoj environmentální politiky v celoevropském regionu nedostatky v jejím provádění a neúplnost dostupných informací.

Tato zpráva, nazvaná *Životní prostředí v Evropě – čtvrté kolo hodnocení (Europe's environment – The fourth assessment)*, byla pre-

zentována na úvodním zasedání šesté ministerské konference procesu Životní prostředí pro Evropu, která se konala v srbském Bělehradě pod záštitou

Evropské hospodářské komise Organizace spojených národů (EHK OSN).

Jedná se o nejnovější ze série hodnotících zpráv o celoevropském životním prostředí vydávaných EEA v uplynulých patnácti letech. Zkoumá environmentální pokrok v 53 zemích s úhrnným počtem obyvatel převyšujícím 870 miliónů. Hodnocená geografická oblast zahrnuje země východní Evropy, Kavkazu a střední Asie, jihovýchodní Evropy a západní a střední Evropy.

Tato zpráva doporučuje především zlepšit provádění stávajících politik a stanovit jasné a realistické cíle. Další naléhavé doporučení se však týká také vytvoření sdíleného informačního systému pro životní prostředí, který by vyřešil nedostatek spolehlivých, dostupných a srovnatelných informací o životním prostředí ve většině zemí dané oblasti.

„Je nutné ještě více posílit ochotu řešit otázky životního prostředí v celém evropském regionu. Pro splnění tohoto cíle je nezbytné, abychom lépe porozuměli problémům, s nimiž se setkáváme, jejich povaze a jejich rozložení v rámci společností a generací. Tyto „informační nedostatky“ můžeme překlenout pomocí analýzy, hodnocení, komunikace a vzdělávání, které rovněž poskytnou kvalitnější nástroje těm, jejichž úkolem je dané problémy řešit,“ sdělila výkonná ředitelka EEA profesorka Jacqueline McGladeová.

Zpráva uvádí, že většina environmentálních tlaků v daném regionu vyplývá z hospodářských činností, jakými jsou například zemědělství, cestovní ruch, doprava a energetika. Stávající modely spotřeby a výroby rovněž kladou stále větší nároky na přírodní zdroje, čímž vystavují naše životní prostředí dalším rizikům.

Související dopady zasahují celou řadu oblastí: kvalita vody, ovzduší a půdy se v rámci celoevropského regionu značně liší. Přes 100 miliónů lidí nemá přístup ke zdravotně nezávadné pitné vodě a hygienickým zařízením. Zpráva uvádí, že za posledních patnáct let se kvalita vody a hygienických zařízení v řadě zemí východní Evropy, Kavkazu, střední Asie a jihovýchodní Evropy zhoršila, přičemž nejvíce je postiženo obyvatelstvo venkova.

Přes určitá zlepšení v oblasti znečištění ovzduší je současná úroveň tohoto znečištění – zejména oxidy dusíku, jemnými částicemi a přízemním ozonem – důvodem ohrožení zdravého vývoje dětí a zkrácení střední délky života v zemích západní a střední Evropy v odhadu téměř o rok. Podobně nepříznivá je dle odhadu i situace ve východní Evropě, na Kavkaze a ve střední Asii – od roku 2000 zde objem emisí většiny znečišťujících látek v důsledku hospodářského oživení, zvýšení objemu dopravy a přetrvávající nízké efektivity politik proti znečišťování ovzduší vzrostl o 10%.

Tato zpráva, jejíž součástí je komplexní hodnocení přímořského a mořského prostředí v rámci celého evropského regionu, vyjadřuje znepokojení zejména v souvislosti s nadměrným rybolovem, eutrofizací a se zvyšujícím se tlakem na pobřežní oblasti. Výskyt významných úniků ropy v důsledku havárií v evropských mořích se snížil, avšak vypouštění ropných

látek v důsledku každodenních činností zůstává i nadále významné.

Cíle v oblasti biologické rozmanitosti, kterým je zastavení ztráty této rozmanitosti do roku 2010, lze dosáhnout pouze za cenu vynaložení značného dodatečného úsilí. V důsledku ničení, degradace a narušování biologických lokalit hrozí vyhynutí více než 700 evropským živočišným druhům, včetně řady druhů se symbolickým významem, jako je například rys iberský.

Dopady změn klimatu na společnost a na přírodní zdroje lze pozorovat již na celém světě. Dle odhadu se tyto dopady ještě prohloubí, a to i v případě, že dojde k drastickému snížení celosvětových emisí skleníkových plynů. Zpráva zdůrazňuje nezbytnost přizpůsobit se potenciálním rizikům dopadu klimatických změn v budoucnosti.

„Ministři označili bělehradskou konferenci za zásadní z hlediska dosažených výsledků. Z naší zprávy vyplývá, že bylo skutečně dosaženo určitého pokroku. Podařilo se nám částečně snížit znečištění ovzduší a zkvalitnit čištění odpadních vod. Hlavními problémy v současné éře změn však zůstávají i nadále otázky klimatu, biologické rozmanitosti a zdravotních rizik vyplývajících ze stavu životního prostředí. Pro řešení této komplexní problematiky životního prostředí je nezbytná průběžná spolupráce v rámci celého evropského regionu a cílená finanční a technická podpora,“ konstatovala profesorka McGladeová.

Celý text zprávy naleznete na <http://www.eea.europa.eu/pan-european/fourth-assessment>

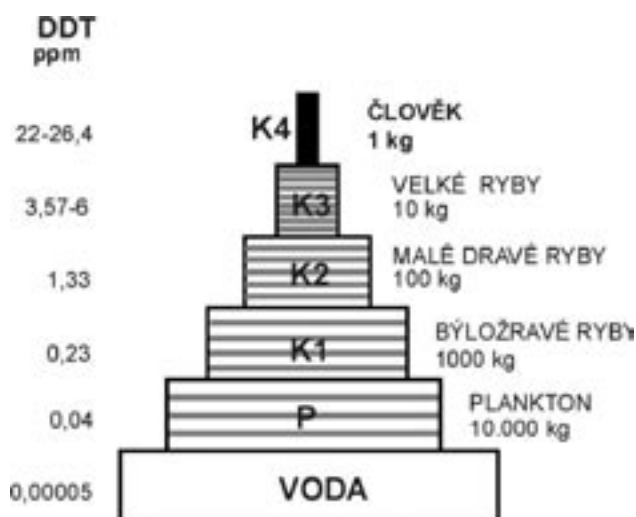
Zdroj: www.eea.europa.eu

SKLADBA ZDROJŮ ENERGIE V EU V ROCE 2020

Heinrich-Böll-Stiftung ve spolupráci se Stranou zelených a s frakcí Zelených/Evropské svobodné aliance v Evropském parlamentu uspořádal 16. října v Národním domě v Praze na Vinohradech panelovou diskusi Skladba zdrojů energie v EU v roce 2020: Příležitosti a výzvy. Navázala na širou pojetou studii o možných scénářích energetiky v EU, kterou v roce 2006 zveřejnil německý Ůko-Institut. Tuto studii si zadala frakce Zelených v Evropském parlamentu. Hlavním cílem bylo dokázat, že problémy spojené se změnou klimatu lze řešit progresivní evropskou energetickou politikou.

Panelová diskuse v Praze se zabývala následujícími otázkami: Jaké má EU možnosti při řešení problémů spojených se změnou klimatu? Podaří se EU do roku 2020 dosáhnout 30% snížení emisí skleníkových plynů? Která opatření je třeba uplatnit? Jaká by měla být skladba zdrojů energie EU v roce 2020? Jaké výzvy a příležitosti jsou spojeny se společnou energetickou politikou EU? Autorem hlavního příspěvku byl Dr. Felix Christian Matthes z německého Ůko-Institut (Institut pro aplikovanou ekologii), mimo jiné rovněž autor studie The Vision Scenario for the European Union. Panelu se mimo jiné zúčastnil náměstek ministra životního prostředí ČR Aleš Kuták.

Zdroj: MŽP

Potravní pyramida – hromadění cizorodých látek na příkladu DDT.

Převzato z Informační pomůcky k problematice nebezpečných odpadů.

INFORMAČNÍ POMŮCKA K PROBLEMATICE NEBEZPEČNÝCH ODPADŮ

Ministerstvo životního prostředí, odbor odpadů, vydalo Informační pomůcku k problematice nebezpečných odpadů. Více než padesátistránková příručka je ke stažení na www.env.cz.

Na základě zpracovaného Realizačního programu pro nebezpečné odpady byl jako jeden z úkolů stanoven usnesením vlády č. 18 z 5. ledna 2005 „zpracovat a vydat informační nebo metodickou pomůcku k problematice nakládání s nebezpečnými odpady pro pedagogy vzdělávacích zařízení, s modifikací využitelnou pro obce“. Předkládaná Informační pomůcka má přispět k lepšímu a účinnějšímu šíření informací o nebezpečných odpadech v naší společnosti. Je určena zejména pro pedagogy a pro osoby zabývající se osvětou dospělé populace v této oblasti.

První část obsahuje některé základní informace o problematice nebezpečných odpadů a jejich vlivů na životní prostředí a lidské zdraví. Tyto informace mají přispět k pochopení pojmu cizorodá látka v prostředí, ukázat, jak problematika souvisí s vývojem lidské společnosti, mají vést k pochopení nebezpečnosti těchto látek, dlouhodobosti jejich setrvávání v prostředí. Mají sdělit, jak se mohou nebezpečné látky dostávat do lidského organismu i které látky a další nebezpečné vlivy jsou v našem prostředí v současné době.

Druhá část příručky obsahuje praktické informace důležité pro správné nakládání s nebezpečnými odpady. Třetí část uvádí metodické náměty pro využití informací o nebezpečných odpadech ve školách, v mimoškolní oblasti a pro působení na veřejnost, zejména v rámci obcí.

Velmi užitečné by bylo v návaznosti na tuto příručku vytvořit konkrétní materiály pro žáky i pro dospělou veřejnost (letáky, pracovní listy, plakáty, doplňující informace, přehledy užitečných adres apod.) v jednotlivých regionech naší republiky,

ve spolupráci se školami, s obcemi a místními podniky zabývajících se odstraňováním nebezpečných odpadů.

Zdroj: MŽP

NOBELOVA CENA MÍRU AL GOREOVI

Ministr životního prostředí Martin Bursík 12. října 2007 reagoval textovou zprávou ze setkání Evropské strany zelených ve Vídni na udělení Nobelovy ceny za mír Al Goreovi a Mezivládnímu panelu pro klimatické změny (IPCC). „Al Gore použil svoji politickou autoritu viceprezidenta USA zcela ve prospěch propagace tématu klimatických změn. Věnoval společenskému a politickému prosazení politiky na ochranu klimatu významnou část života a udělal ohromnou práci. Al Goreovi gratuluji. Mám z udělení Nobelovy ceny velikou radost. Zprávy IPCC jsou základem všech politických rozhodnutí v oblasti změny klimatu. Bez modelování vývoje a dopadu změny klimatu by nemohli politici přistoupit k akci,“ napsal Martin Bursík.

MŽP, upraveno (red)

VÝLOV RYBNÍKŮ NA TŘEBOŇSKU

Rybníky dnes pokrývají více než deset procent plochy Chráněné krajinné oblasti a Biosférické rezervace Třeboňsko a tvoří zde celkem šestnáct vodohospodářských soustav spádovaných z převážné většiny do povodí Lužnice a Nežárky.

Rybníkářství se na rašelinných a písčitých půdách Třeboňska stalo výnosným způsobem zkulturnění krajiny a díky nevhodným podmínkám pro zemědělství zde neproběhlo masové rušení rybníků, které v 17. a 18. století postihlo ostatní rybníkářské oblasti Čech. V říjnu a začátkem listopadu 2007 už proběhl výlov Spolského a Horusického rybníku, dále rybníků Dvořiště a Hejtman. Na Opatovickém a Bošileckém rybníku se loví 12. – 16. listopadu, výlovy začínají v 7 hodin ráno.

AOPK ČR – CHKO Třeboňsko

SLOVENSKÝ EKOTOPFILM 2007 V PRAZE

Přehlídka vítězných filmů XXXIV. Mezinárodního festivalu filmů o trvale udržitelném rozvoji Ekotopfilm 2007 se uskuteční 28. a 29. listopadu ve Slovenském institutu v Jilské ulici 16 v Praze s následujícím programem.

Projekce pro malé děti 28. a 29. 11. 2007, 9 – 9.45: Ako funguje počítač – SRN, Prečo vlk šušlal – SR, Pekelné siete – F, Ropná škvrna – F

Projekce pro starší žáky 28. a 29. 11. 2007, 10.30 – 11.15: Záznamy z divočiny – USA, Priamo v počasí – USA, Deväť a pol: Zmena klímy – SNR

Projekce pro studenty 28. a 29. 11. 2007, 12.00 – 12.45: Záznamy z divočiny – USA, Separácia komunálneho odpadu – SR, Toxické New Orleans – USA, More odpadkový kôš – F

Projekce pro dospělou veřejnost 28. 11. 2007, 18.30 – 20.00, a 29. 11. 2007, 14.00 – 18.00

Vstup je bezplatný. Přehlídka se uskuteční ve spolupráci Ekotopfilmu s MŽP ČR, MŽP SR, SI v Praze.

Viera Kučerová, dramaturg SI Praha

Ing. EVA TYLOVÁ, náměstkyně ředitele České inspekce životního prostředí

MUSÍME ODLIŠIT NEZNALOST A ZÁMĚRNĚ PROTIZÁKONNOU ČINNOST

Eva Tylová na jednání v Parlamentu s poslancem Přemyslem Rabasem, režisérem a ekologem Stevem Lichtagem Lovečkem a Janem Míkou. Foto Andrea Cerqueirová

Jako náměstkyně ředitele České inspekce životního prostředí vedete sekci pro odpady, ochranu ovzduší a vod. Asi jste dost na ráně, co se týče různých průšvihů, jako jsou dovozy odpadů. Jak to snášíte?

Myslím, že jsem dost známá jako žena, která spíš problémy vyhledává a snaží se je řešit, než aby před nimi utíkala. Z tohoto pohledu mi naopak tato pozice velice vyhovuje, protože mohu změnit některé negativní věci, se kterými se v ochraně životního prostředí setkávám.

Co se týče dovozu odpadů, možná se někdy setkáváte až s organizovanou kriminalitou. Inspektor tedy musí být nejen odborně zdatný, ale také odvážný. Jak tyto situace vypadají?

Ano, musí být určitě odvážný. Na problematické kontroly chodí inspektoři ve dvou. Pokud by jim hrozilo napadení, můžeme požádat o pomoc i policii.

Setkala jste se s něčím takovým?

Osobně jsem se s vyhrožováním nesetkala, ale řada mých kolegů ano. Většinou situaci vyřešilo rázné vystupování inspektora. Trestní činnost zejména v oblasti odpadů se vyskytuje více než v jiných složkách, protože je zde velká příležitost s odpadem nelegálně podnikat a tím získat velký finanční zisk. Naši inspektoři jsou v této oblasti velice aktivní. Například za minulý rok ulo-

žili ve složce odpady pokuty v částce vyšší než šedesát miliónů korun. Při dovozu odpadu se spojily orgány inspekce životního prostředí, celníci a policie, a tak se těmto dovozům podařilo zamezit, což nemohou říci okolní státy. U nás je teď už jen výjimečně zadržen kamion s nelegálně dovezeným odpadem. Kauzy, které vidíte v médiích, vznikly před rokem 2006 a teď se jedná o tom, co s již dovezeným odpadem udělat. Příkladem je sklad v Dolní Řasnici, který nedávno vyhořel.

Zdůraznila jste, že v okolních státech mají větší problémy, naše inspekce je tedy úspěšná.

Ano, mají, Polsko, Maďarsko, Slovensko. My jsme byli v této oblasti úspěšní právě proto, že jsme se spojili jak s celníky, tak s policií. Zvýšila se celkově ostražitost všech orgánů, veřejnosti a samosprávy. Podařilo se nám zapojit starosty obcí. U nelegálního dovozu odpadů je nejdůležitější, aby byl co nejdříve objeven. Jakmile přijede druhý, třetí kamion do obce, občané by měli oznámit, že je to něco podezřelého. Starosta by se měl obrátit na nás, na policii nebo na celníky, podle toho, kdo je nejbližší. Je to způsob, jak zastavit další navážení odpadu. Princip zisku z nelegálního odpadu spočívá stejně jako u obchodování se zeminami v tom, že firma vydělá na převzetí odpadu, který řádně nezlikviduje. Zůstane po ní hora odpadu, kterou musí někdo jiný odstranit. Za to firma získá částky v řádech desítek miliónů korun, aby nebyla postižitelná, tak „zkrachuje“. To znamená, že jí sice inspekce pokutu uloží, ale nedokáže ji vymoci.

Zmínili jste se o problému se zeminami? Oč jde?

V současnosti v oblastech, kde je zvýšená stavební činnost, mají stavební firmy problém, kam odvézt velké množství zeminy, kterou vytěží například při stavbě tunelu nebo koridoru. Pokud se stavební firma zbavuje zeminy legálně, stojí ji to poměrně velkou sumu peněz, jedná se až o desítky milionů korun. Některé firmy to obchází tím, že se dohodnou s jinou firmou, která pozemek vlastní nebo ho má pronajatý. Dále je postup obdobný jako při nelegálním dovozu odpadu. Výsledkem je hromada zeminy, kterou nemá kdo odstranit. To se například stalo v Praze na Kačerově. Jedna firma tam nekontrolovaně navezla kopec zeminy. Zemina není pokrytá zelení a je zdrojem prachu, halda je navíc nestabilní a zemina se může zřítit. Recept je obdobný, je třeba, aby správní orgány pečlivě zvažovaly, zda a komu povolí zeminu na pozemek uložit a zda navážení zeminy probíhá v souladu s jejich povolením.

A je to tedy odpad...

Ano a v některých případech ten, kdo zeminu přijímá, ji nevykazuje jako odpady, snaží se ji vykázat jako stavební materiál nebo dokonce za surovinu a je velice obtížné mu dokázat, že jsou to odpady.

Kdy do záležitosti vstupuje inspekce životního prostředí?

Inspekce může vstoupit pouze, pokud je porušena legislativa v ochraně životního prostředí.

Jak porušení zákona zjišťujete? Na podněty lidí nebo také sami z vlastní aktivity?

Provádíme kontroly na základě vlastního plánu kontrol i na základě podnětů. Vlastní kontrolní činnost směřujeme do oblastí, které identifikujeme jako problémové. Loni to třeba byly právě dovozy odpadu. Další oblastí jsou pravidelné kontroly, při kterých inspektoři navštěvují provozy a kontrolují, jak provozovatelé dodržují zákony a povolení, která mají vydána. A jak jsem již zmínila, samozřejmě také šetříme na podněty občanů. Těch je teď větší počet. Osobně to беру tak, že pokud dostáváme podněty, které opravdu míří na nějaký nešvar, tak je to pro nás velká pomoc. Máme nedostatek inspektorů a občané nám pomáhají problematické chování podniků odhalit. Pro ilustraci – pro oblast odpadů pro Prahu a Středočeský kraj máme jen deset odpadářů.

Tedy profesionálních inspektorů životního prostředí...

Ano, zaměstnaných inspektorů, kteří působí ve složce odpady. Dovedete si tedy představit, jak jsou inspektoři přetížení, když v tomto počtu mají zabezpečovat kauzy, které jsem jmenovala – problémy zemin, dovozů odpadů ze zahraničí – plus ještě kontrolní činnost v podnicích. Na jednoho inspektora je velký počet kontrol a jejich počet se stále zvyšuje. V ostatních složkách to je obdobné. Pokud nám občané pomohou vytipovat, kde provoz překračuje zákon, je to vítáno.

Účast veřejnosti tedy je přínosem.

Je přínosem. Je však řada podnětů, které poukazují na poškození životního prostředí menšího rozsahu. Tyto podněty by měly směřovat na jiné orgány, na obec nebo na tzv. malé okresy, to znamená obce s rozšířenou působností nebo na kraje.

Jde tedy spíš o občanskoprávní záležitosti?

Líší se to podle jednotlivých složek. V některých složkách ČIŽP nemá ze zákona kompetenci kontrolovat fyzické osoby. Například v oblasti odpadů či ovzduší, pokud soused pálí na zahradě odpady, můžete se obrátit na obec, ČIŽP vám nemůže pomoci.

Česká inspekce životního prostředí a její inspektoři jsou v takové první linii, narážejí na praktické problémy. Dává na základě toho inspekce podněty ministerstvu pro koncepční činnost?

Uvedla bych zase příklad spojený s dovozy odpadu. V současnosti je v zákoně definice trestného činu v oblasti odpadů obtížně naplnitelná. Aby se jednalo o trestný čin, musí dojít k ohrožení živočišného nebo rostlinného druhu na území nejméně pěti hektarů. K tomu nedojde ani u skladů, kam byly navezeny tisíce tun odpadů, takže to není klasifikováno jako trestný čin. Proto jsme teď při novele trestního zákoníku prosadili ve spolupráci s ministerstvem životního prostředí – podnět byl od nás –, že je potřeba provázat trestný čin nikoli s ohrožením životního prostředí, protože se to velmi obtížně prokazuje, ale s náklady na odstranění protiprávního stavu. Dokonce v trestním zákoníku už je přesně definice takového činu. Pokud na odstranění protiprávního stavu je potřeba víc než pět set tisíc korun, pak už se bude jednat o trestný čin. Všechny ty kopce zemin a sklady odpadů do toho jednoduše spadnou, protože náklady na jejich odstranění jsou v řádech desítek milionů korun.

A možná, na druhou stranu, ČIŽP také informuje, vzdělává veřejnost, firmy...

Ano, vůči firmám se teď snažíme uplatňovat i měkčí metody. Musíme ale odlišit, jestli provozovatel udělal delikt z neznalosti, případně jde o administrativní pochybení, anebo jestli jde o záměrné deliktovní činnost. Co se týče občanů, také se podílíme na osvětě, ale inspekce se v současnosti potýká s nedostatkem pracovníků, takže osvětě občanů se nemůžeme plně věnovat. V každé složce životního prostředí je pro celou republiku zhruba sedmdesát až osmdesát inspektorů.

Máte nedostatek kvalitních lidí, nebo financí?

Máme nedostatek pracovníků. Situace se zhoršuje téměř s každým přijatým zákonem v ochraně životního prostředí. Inspekci v nich přibývají kompetence, ale ne lidi provozní středky. To je dlouhodobě neudržitelné. Řešíme to tím, že se snažíme, aby se inspektoři věnovali pouze té kontrolní činnosti, která vyžaduje vysoký stupeň odbornosti. Podotýkám, že kontrolní kompetence mají i další orgány, například kraje, pověřené

obce i obce a je potřeba, aby delikty s menší závažností byly řešeny na nižších stupních státní správy.

Vy si tedy musíte vybírat ty kauzy, které mají větší váhu...

V činnostech, které plánujeme, se zaměřujeme na významnější problémy, jako byly třeba dovozy odpadu, a na podniky, jejichž provoz má větší vliv na životní prostředí. V těchto případech je vysoká odbornost inspektorů využita efektivněji. Samozřejmě žádná kategorie podnikatelů nemůže být předem z plánu vyloučena, ale při omezených kapacitách se zaměřujeme na podniky, které mají významnější dopady na životní prostředí.

Se šéfem poradců ministra životního prostředí Danielem Vondroušem při cyklojždě na Evropský den bez aut 2007 v Praze. Foto Eva Veverková

Jestli dovolíte, teď trochu o vás: Vy jste vystudovala Fakultu jadernou a fyzikálně inženýrskou ČVUT. Jak se člověk odtud stane například náměstkyní ministra životního prostředí, kterou jste také byla?

Nevystudovala jsem stavbu jaderných elektráren, ale problematiku ionizujícího záření a ochranu před tímto zářením. Tato oblast má velice blízko k ochraně životního prostředí, protože principy, které se uplatňují v ochraně před zářením, jsou obdobné jako v ochraně životního prostředí. Například princip předběžné opatrnosti, princip stochastických účinků, vztahy dávka – účinek znečišťujících látek a další. Znečišťující látky na vás mají jednak akutní účinky, když se třeba nadýcháte chloru. Ale pokud vdechujete prach, který nese karcinogenní látky a ty se ukládají ve vašem organismu, mohou vyvolat rakovinné bujení, pro tento jev neexistuje žádný práh. Vpodstatě od jediné částice toho prachu výš se už jen zvyšuje pravděpodobnost poškození zdraví. Tento princip je známý z ochrany před ionizujícím zářením. Systém, jak přistupovat k ochraně lidí i životního prostředí před ionizujícím zářením a před znečištěním, je založen na stejných principech. Při řešení těchto otázek jsem začala působit na ministerstvu životního prostředí. Zpočátku jsem měla v kompetenci hodnocení rizik a ochranu obyvatelstva před radonem. Postupně jsem se začala věnovat i jiným oblastem, jako jsou např. sanace starých zátěží. Postupovala jsem na ministerstvu od referenta přes vedoucí oddělení, ředitelku odboru ekologických škod až po náměstkyni ministra a ředitelku sekce technické ochrany životního prostředí. Jako ná-

městkyně jsem působila čtyři roky, poté jsem rok řídila Českou inspekci životního prostředí. Další tři roky jsem pro nevládní organizace zpravodajovala přijímání zákonů v ochraně životního prostředí.

Zastáváte také roli zastupitelky, jste zastupitelka v Praze, ale i v městské části, v Modřanech. Jak vnímáte komunální politiku, hlavně tu místní?

Nejdřív bych chtěla říct, že jako náměstkyně v ČIŽP a jako zastupitelka mám vždy pro tyto funkce oddělené okruhy témat. Jako náměstkyně přímo nepodepisuji žádná rozhodnutí v oblasti odpadů, ovzduší a vody, ale metodicky vedu inspektory a pomáhám při řešení některých významnějších kauz, proto se v těchto oblastech jako zastupitelka neangažuji.

Mluvíte o možném střetu zájmů?

Ano. Naopak poměrně dost, i třeba mediálně, se angažuji v těch případech, které do mé kompetence nepatří. To je teď například kácení stromů v Klánovickém lese kvůli výstavbě golfového hřiště. Tato kauza spadá do působnosti náměstka pro ochranu přírody. Osobně o ní nebudu rozhodovat, protože to je jiná sekce, jiný náměstek.

Zabýváte se implementací integrovaného programu snižování emisí v Praze. Co to obnáší a jaký má být výsledek?

V rámci tohoto programu jsou postupně zpracovávána akční opatření a komise, která ho má na starosti a ve které jsem, se k tomu vyjadřuje. Samozřejmě se komise zabývá také ochranou ovzduší jako takovou. Komise na můj návrh nedoporučila přijmout změny územního plánu v Praze, které vedou k úbytku zeleně. Na jedné straně zeleň sázíme, a na druhé převádíme plochy zeleně na obytné či jiné území. Navíc tyto způsoby využití území budou indukovat dopravu a to povede zase k většímu znečištění ovzduší.

Máte v této komisi nějaké praktické výsledky?

V současnosti jednáme o výdychu Octárna, který má odvádět zplodiny z tunelu a který ústí v obytné čtvrti. Úspěchem je, že na základě doporučení komise byla přehodnocena rozptylová studie. Ukazuje se, že nebyla udělaná úplně správně.

To se týká jakého tunelu?

To je jeden z tunelů, který se bude budovat pod Břevnovem.

Je to tedy taková mravenčí práce, jedna věc po druhé.

Přesně tak.

Jste také stále místopředsdkyně Společnosti pro trvale udržitelný život?

Jsem.

A jak vnímáte roli nevládních organizací?

Nevládních organizací si velice vážím, protože dělají takového hlídacího psa státní správě i samosprávě. Ukazuje se, že pořád je to potřeba, protože stále dochází k nesprávným rozhodnutím, nebo dokonce k rozhodnutím nějakým způsobem zmanipulovaným a nevládní organizace na to mohou upozornit. To je jedna role nevládních organizací. Druhá role je, že dělají vlastně takového advokáta občanům, protože ne každý občan je právně vzdělán, ale ani nemůže být a nemá prostředky, aby ho někdo zastupoval. Občanská sdružení mu mohou pomoci bránit práva, která má, například právo na zdravé životní prostředí. Uvedla bych konkrétní příklad: V současnosti Ekologický právní servis a Společnost pro trvale udržitelný život pomáhá občanům při žalobách proti nadměrnému hluku. Princip je, že asi pět set tisíc občanů v naší republice žije v prostředí, které je hlukem nadměrně zatíženo, dokonce nad míru danou legislativou, a přesto se s tím nic neděje. Takže je už potřeba sáhnout k jiným prostředkům než jenom k tomu, že občan píše hygienikovi a ten mu odpoví, že tam dal výjimku. Je potřeba sáhnout k prostředkům občanskoprávním, kdy občané budou žalovat provozovatele komunikací, protože znehodnocuje jejich životní prostředí nad míru danou zákonem. Ekologický právní servis a Společnost pro trvale udržitelný život získaly projekt, ze kterého financují pomoc těmto občanům.

Čili to bude precedentsní soustředěná kauza.

Ano, už je několik těchto žalob připraveno.

Angažovala jste se hodně v neratovické Spolaně. Tam se asi uplatnilo to, že ráda věci řešíte. Asi se muselo dost razantně...

K problematice Spolany jsem se dostala už na ministerstvu životního prostředí v odboru ekologických zátěží. Ve Spolaně jsou velké zátěže z předchozího působení podniku. Nejzávažnější zátěží jsou právě dioxinové baráky, které vznikly z chemických výrob někdy v 60. letech. Od té doby byly dost problematickým způsobem zakonzervovány, takže odtud mohlo dojít k unikům nebezpečných látek. Rozhodlo se tedy, že objekty budou sanovány, prostředky na to byly získány z privatizace Spolany. Sanace spadala do mé kompetence jako náměstkyně ministra životního prostředí. Před povodní v roce 2002 jsem zjistila, a bylo to na upozornění Greenpeace, že jeden ten dioxinový barák je v záplavovém území...

Jak tedy hodnotíte Greenpeace?

Právě dobře. Ověřilo se, že měli pravdu. I když v té chvíli to vypadalo, že voda tam nedosáhne; protože při předchozích povodních ten objekt zaplavován nebyl. Když jsem zjistila, že je objekt v záplavovém území, požádala jsem ředitele Spolany – to nemohlo být přikázáno – aby tam vybudoval protipovodňovou zídku. Spolana ji z vlastních prostředků vybudovala, i když mi to, než přišla velká voda, hodně vyčítali. Dokonce i vodaři říkali, jak je to spočítané, že by musela

být stoletá voda na Berounce, stoletá na Vltavě... Že tam nemůže dojít k zaplavení. No a pak přišla povodeň s pětisetletou vodou a ten objekt zaplaven byl. Ale díky tomu, že tam byla postavena zídka, voda při povodni jenom nastoupala, a pak zase klesla. Toxické látky se nerozplavovaly, rozdily v koncentracích před zídkou a za zídkou byly ve dvou řádech. Takže ta zídka znečištění skutečně zadržela.

Za to byste měla dostat vyznamenání!

To byla opravdu neuvěřitelná záležitost, celé jaro mi vyčítali, že to není třeba. A pak přišla povodeň...

Takže upozornění přišlo krátce před povodní...

Těsně. Na jaře 2002. Druhá záležitost se Spolanou byla, že jsem nesouhlasila, aby se sanace dioxinových baráků zadala bez výběrového řízení.

To bylo právně možné?

Bylo. Rozhodnutí nevypsát výběrové řízení bylo odůvodněno tím, že přišla povodeň a že je třeba rychle sanovat a dále že na světě jiná tak dobrá technologie neexistuje. Zvláště druhé tvrzení nebylo ničím doloženo, proto jsem chtěla, aby byl vyhlášen mezinárodní tendr. I kdyby byla vybrána stejná metoda, v tendru vždycky dojde ke snížení cen. Firmy musí nabídnout ceny schopné konkurence. Místo tendru byla sanace zadána přímo sanační firmě a to za částku 2,7 miliardy korun, která byla navržena studií proveditelnosti, která vznikla ve Spojených státech. Nyní došlo v podstatě k tomu, nač jsem upozorňovala, a to že Spolana nebude mít dostatek prostředků na sanaci celého areálu. Poskytnuté prostředky se odvíjejí od ceny privatizačního majetku a jejich navýšení musí schválit vláda. Že se prostě má šetřit.

Jak to dopadlo?

Dopadlo to tak, že já jsem šla na Českou inspekci životního prostředí a tehdejší ministr životního prostředí podepsal Fondu národního majetku, že s tím souhlasí. Současný ministr Martin Bursík mě pověřil, abych se Spolanou zabývala i teď, protože mám tyto zkušenosti.

V rámci vaší současné funkce v inspekci?

I trochu nad její rámec.

Máte už představu, co se týče Spolany?

Ano, byla jsem ve skupině, která rozhodovala, jak to bude dále se sanací amalgámové elektrolýzy. Na její sanaci také musí být vypsáno výběrové řízení. To je taky takový komplikovaný případ. V tendru zákazku získala jedna firma, ale ukázalo se dodatečně, že je tam další zátěž dioxiny, nejenom rtutí. Je potřeba vypsát výběrové řízení.

Ptala se Hana Kolářová, 9. října 2007

EVROPSKÁ UNIE:

NIZOZEMŠTÍ A ČEŠTÍ EXPERTI O DOPRAVĚ A ŽIVOTNÍM PROSTŘEDÍ

25. září 2007 se na půdě českého Ministerstva životního prostředí konalo setkání nizozemských a českých expertů na téma Doprava a životní prostředí. Jedním z nejvýznamnějších impulsů k tomuto setkání, vzešlému z dlouhodobé spolupráce českého a nizozemského ministerstva životního prostředí a nizozemské ambasády v Praze, byla aktuální diskuse o navrhované změně směrnice 2001/43/ES o hluku pneumatik dopravních vozidel. Uspořádání bilaterální debaty na toto téma se jeví jako velmi příhodné také v návaznosti na právě končící Evropský týden mobility, vrcholící velkou podzimní cyklojízdou, které se osobně zúčastnil i nizozemský velvyslanec.

Čtyři hlavní témata

Setkání expertů proběhlo v budově Ministerstva životního prostředí za účasti pěti zástupců z nizozemské a jedenácti zástupců z české strany. Nizozemskou delegaci vedl zástupce ředitele odboru dopravy a kvality lokálního životního prostředí Henk Brouwer z nizozemského Ministerstva životního prostředí. Kromě MŽP zde bylo nizozemskými experty zastoupeno také ministerstvo dopravy a ekonomická mise v Praze. Za českou stranu se zúčastnili zástupci Ministerstva životního prostředí, Ministerstva průmyslu a obchodu, České asociace petrolejářského průmyslu a obchodu a Ministerstva dopravy.

Setkání bylo zaměřeno na čtyři hlavní témata týkající se problematiky dopravy a životního prostředí:

- prvním tématem byl očekávaný návrh revize směrnice 2001/43/ES týkající se pneumatik motorových vozidel, jejich přívěsů a jejich náprav, jejíž prosazení v rámci EU patří mezi současné priority nizozemské environmentální politiky,
- druhým tématem byl již delší dobu diskutovaný návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o změně směrnice 98/70/ES, pokud jde o specifikaci benzínu, motorové nafty a plynových olejů, o zavedení mechanismu pro sledování a snížení emisí skleníkových plynů pocházejících z paliv používaných v silniční dopravě,
- třetím tématem bylo sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu – výsledky přezkumu strategie společnosti na snižování CO₂ z osobních a lehkých užitkových vozidel (6204/07)
- posledním tématem byly standardy EURO VI pro těžká nákladní vozidla, respektive očekávaný návrh revize směrnice 1999/96/ES.

Hluková zátěž z pneumatik

Po krátkém úvodu ze strany MŽP a poděkování vedoucího nizozemské delegace Henka Brouwera za příležitost prodiskutovat na půdě MŽP ČR aktuální otázky týkající se dopravy a životního prostředí se ujal slova B. Kortbeek, expert na hlukovou problematiku, který přednesl prezentaci na **téma hlukové zátěže z pneumatik**. Kortbeek přiblížil současnou situaci v oblasti hlukové zátěže v EU, legislativní opatření zaměřená na řešení této problematiky a shrnul hlavní závěry studie,

kteřou v této souvislosti publikovalo Fórum laboratoří pro výzkum evropských národních dálnic. Z výše uvedené studie vyplývá, že až 20 % evropské populace je vystaveno nadměrným hladinám hlukové zátěže ze silniční dopravy – především z osobních automobilů. Obecně lze říci, že existují v zásadě dva základní způsoby, jak je možné hluk v prostředí eliminovat: první možností je minimalizovat hluk již vzniklý, například stavbou různých protihlukových bariér apod., anebo je možné hluk vhodnými technickými nástroji eliminovat ještě před jeho vznikem – například zpřísněním standardů hlukových limitů pneumatik. V Nizozemí dosáhly náklady na protihlukové bariéry (stěny kolem dálnic apod.) vlivem nárůstu silniční dopravy jen za poslední rok výše dvou miliard eur. Veškeré dosavadní studie přitom dokazují, že opatření **předcházející** hluku, mezi něž patří především zpřísnění standardů hlukových limitů pneumatik a vhodné úpravy povrchu komunikací, jsou nesrovnatelně efektivnější a finančně výhodnější než tato následná opatření.

Studie a tiché pneumatiky

K první aplikaci limitů hlukové zátěže z pneumatik došlo na základě směrnice 2001/43/ES mezi lety 2003 – 2011. Mírné zpřísnění těchto limitů bylo provedeno na základě studie z roku 2004. Na konci roku 2006 publikovalo Fórum laboratoří pro výzkum evropských národních dálnic (FEHL) studii *Study S12.408210 Tyre / road Noise. Volume 01: Final report*, která obsahuje nejenom výsledky řešení nejzávažnějších věcných problémů spojených s hlukem pneumatik, ale i dopady těchto řešení v ekonomické oblasti. Uvedená studie ukazuje, že existující směrnice 2001/43/ES, která se zabývá limitními požadavky na hlukové emise pneumatik, není sice materiálem překonaným, nicméně jeho efektivnost by v zájmu zdraví populace i životního prostředí měla být výrazně zvýšena. FEHL studie ukazuje, že pomocí současných technických a ekonomických prostředků EU je možné dosáhnout snížení emisí hluku z pneumatik o 2,5 – 6,5 dB, což by mohlo vést k redukci hluku ze silničního provozu až o cca 33 až 50 %. Finanční přínos z takového opatření pro evropskou veřejnost se podle studie pohybuje mezi 48 až 123 miliardami EUR.

Pro pneumatiky se zvláštním označením „tichá pneumatika“ se navrhuje emisní hodnota hluku o 3 dB nižší, než je současný limit. Jak studie ukazuje, zpřísněním hlukových emisních limitů pneumatik lze v oblasti snižování hlukové zátěže prostředí dosáhnout srovnatelných redukcí hluku jako při výměně existujících krytů vozovek za nízkohlučné kryty, ovšem s nižšími absolutními náklady. Zásadní je také, že náklady na rekonstrukci výroby tichých pneumatik (které by neměly být nijak demotivující) ponesou výrobci. Studie mimo jiné dokazuje, že zpřísnění limitů nemá negativní dopady na bezpečnost automobilů ani nezvyší spotřebu energie u automobilů. Na základě této zprávy otevřela Evropská komise na svých stránkách veřejnou internetovou debatu přístupnou do 18. října 2007.

Hluková zátěž v ČR

Za českou stranu promluvil o hlukové problematice expert RNDr. Miloš Liberko, který přiblížil situaci hlukové zátěže v ČR, osvětlil nizozemským expertům, kterým institucím náleží v ČR hlavní kompetence v této oblasti a informoval o důležitých informačních zdrojích zabývajících se hlukovou problematikou (mj. Planeta 2/2005 zaměřená na problematiku *Hluk v životním prostředí*).

Nizozemské priority

Ke zbývajícím třem tématům přednesl prezentaci odborník na emise z dopravy Rob Cuelenaere. V souvislosti s prvním tématem – **revizí směrnice 98/70/ES o specifikaci benzínu, motorové nafty a plynových olejů** – představil hlavní priority Nizozemí v této oblasti. Cílem návrhu je přispět změnami ve specifikaci paliv k redukci znečišťujících látek a skleníkových plynů z dopravy a usnadnění dosažení cíle Společenství v oblasti biopaliv. Návrh byl Komisí předložen 31. ledna 2007. 28. června 2007 byla bez připomínek přijata Zpráva o pokroku v oblasti daného návrhu, nicméně stále zbývá dořešit řadu dílčích otázek návrhu, k nimž jednotlivé členské státy zaujímají rozdílná stanoviska. V prosinci letošního roku na jednání Rady ministrů EU pro životní prostředí má být dosaženo politické shody.

Podle Nizozemí patří mezi zásadní kroky, které by měly vést ke snížení emisí z paliv v dopravě zavedení nulového obsahu síry pro plavidla vnitrozemské lodní dopravy, omezení emisí skleníkových plynů z motorových paliv, (mj. zvýšením efektivity rafinerií, vyrábějících tato paliva), zavedení vyššího podílu biopaliv v benzínu a motorové naftě. Důležitým rozměrem směrnice by však měla být podle Nizozemí rovněž kritéria udržitelnosti pro biopaliva, stanovující přinejmenším standardy uhlíkové bilance celého životního cyklu biopaliv a dopadů jejich produkce na biodiverzitu.

Následná diskuse se týkala především otázky označení jednotlivých typů paliv podle obsahu bisložky.

Méně oxidu uhličitého z osobních a lehkých užitkových aut

Dalším tématem jednání bylo **Sdělení Komise Radě a Evropskému Parlamentu – výsledky pře-**

zkumu strategie společenství na snižování CO₂ z osobních a lehkých užitkových vozidel. Cílem strategie je přispět k redukci emisí CO₂ a ke zvýšení účinnosti paliv používaných pro osobní (M1) a lehká užitková (N1) vozidla v rámci EU. Návrh byl Komisí předložen 7. února 2007. Závěry Rady přijaté 28. června 2007 podporují cíl snížit emise z automobilů na 120 g CO₂/km, respektive 130 g CO₂/km u průměrného nového vozového parku prostřednictvím pokroku v oblasti technologií vozidel, a na další snížení ve výši 10 g CO₂/km, na základě jiných technických zlepšení (stanovení minimální účinnosti klimatizačních systémů, monitorovací systémy tlaku v pneumatikách, stanovení minimálního valivého odporu pneumatik) a zvýšeného používání biopaliv. Do konce roku 2007 by měla EK navrhnout legislativní rámec pro dosažení cíle EU ve výši 120 g CO₂/km, předložit dopadovou studii tohoto návrhu a návrh týkající se doplňkových opatření.

V této oblasti by z hlediska Nizozemí měla hrát klíčovou úlohu biopaliva, respektive jejich širší využití do palivových směsí pro automobily. Za slibné považuje Nizozemí rovněž možnosti uskladňování zachyceného oxidu uhličitého a zvyšování efektivity rafinerií. Cíle pro redukci CO₂ by měly být podle nizozemských expertů, stejně jako podle stanoviska většiny států ES, stanoveny flexibilně pro období 2015 – 2020, nikoli jako roční redukční cíle (každý stát ať si rozloží plnění redukčních cílů, jak uzná za vhodné). Co se týče konkrétní výše redukčních cílů, Nizozemí souhlasí s Komisí stanoveným limitem 130 g/km do roku 2012, včetně 10 % redukce pomocí doplňkových opatření. V rámci Evropského systému obchodování s emisemi, který Nizozemí rovněž považuje za velmi důležitý nástroj ve snaze redukovat emise skleníkových plynů, je z hlediska Nizozemí zásadní vyhnout se dvojímu zdanění.

Pozici České republiky k iniciativě Společenství na snižování CO₂ z automobilů představil zástupce odboru změny klimatu.

Limity pro nákladní vozidla

Poslednímu tématu, **limitům Euro VI pro těžká nákladní vozidla**, byla v porovnání s ostatními diskutovanými otázkami věnována jen relativně krátká prezentace a následná diskuse. Očekávaný nový návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady má pozměnit směrnici 1999/96/ES týkající se opatření proti znečištění ovzduší ze spalovacích motorů. Nové limity Euro VI mají za cíl dosáhnout redukce emisí NO_x pod hranici 2 g/kWh a rovněž redukce jemných prachových částic v ovzduší. Do 5. září 2007 probíhala veřejná internetová diskuse, v níž se jednotlivé zainteresované subjekty mohly vyjadřovat k tomu, jak přísné by podle nich mělo být nastavení limitů, do kdy by měly být přijaty a případně, zda by nemělo být zavedení limitů Euro VI spojené se zavedením limitů VII. Komise v současné době vyhodnocuje výsledky této veřejné debaty a zvažuje na jejím základě, jakou cestou se v tomto směru nejlépe vydat. Konečné přijetí tohoto návrhu se očekává v roce 2008.

Emise NO₂

Vzhledem k tomu, že emise NO₂ představují pro Nizozemí z hlediska znečištění ovzduší relativně vážný problém, prosazovala tato země v rámci výše zmíněné internetové diskuse, aby měly nové limity co možná maximální dopad na snížení emisí NO₂, a to do roku 2015.

Diskuse mezi nizozemskými a českými odborníky na daná témata pokračovala ještě posléze v rámci

neformálního oběda. Jak nizozemská, tak česká strana hodnotila akci jako podnětnou a užitečnou výměnu názorů a informací, která může přispět také k užší spolupráci mezi oběma zeměmi při projednávání otázek dopravy a životního prostředí v rámci orgánů Evropské unie.

*Iva Nevečeřalová,
odbor EU MŽP ČR*

EKOLOGICKÁ VÝCHOVA:**VÝCHOVA, KTERÁ VEDE K ODPOVĚDNOSTI**

Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina a Český svaz ochránců přírody vyhlásily na období od 3. září do 3. října 2007 kampaň Měsíc ekologické výchovy. Kampaň se snažila oslovit všechny generace od dětí po seniory. Jejím cílem bylo objasnit veřejnosti mnohorozměrný obsah pojmu ekologická (environmentální) výchova a vysvětlit její význam pro udržitelný rozvoj i pro obohacení života každého z nás. Záštitu nad kampaní převzalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstvo životního prostředí, které ji také finančně podpořilo.

Měsíc ekologické výchovy

Do kampaně se zapojily čtyři desítky organizací a institucí z celé České republiky, které se nejrůznější formou ekologickou výchovou zabývají. Základní a střední školy, ekocentra, střediska ekolo-

gické výchovy, mládežnické organizace a organizace pracující s dětmi, ekologické poradny atd.

„Je to nepochybně dokladem toho, že ekologická výchova získala v posledních letech na vážnosti, má oporu v legislativě, podporují ji instituce veřejné

Písek - pozorování v terénu

Palác Charitas - Část nových koordinátorů z Ostravské Vity se svými organizátory Mgr. Kateřinou Kohoutovou a Mgr. Pavlem Matějkou

správy, zejména Ministerstvo životního prostředí a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, kraje i některá města a obce," říká zástupce ředitelky Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina (SSEV Pavučina) Václav Broukal.

Ekologická (environmentální) výchova vede děti, mládež i dospělé k převzetí odpovědnosti za současný i budoucí stav životního prostředí a společnosti. Rozvíjí citlivost k životnímu prostředí i vnímavost k nekonzumním kvalitám života. Kampaň Měsíc ekologické výchovy byla proto zaměřena na širokou veřejnost bez rozdílů generací.

Různorodému zaměření institucí zapojených do kampaně odpovídá i rozmanitý charakter přípra-

vených akcí. Celá kampaň odstartovala ve Středisku ekologické výchovy hlavního města Prahy Toulcův Dvůr na Praze 10 dne 3. září, kde děti zažily netradiční začátek školního roku. Vyzkoušely si totiž namísto času stráveného ve školních lavicích práci ekologů přímo v terénu.

Na 28. září připravila regionální ekologická střediska v celé republice akce pod heslem: „Na Václava do přírody – nejen Václavové to potřebují!“ I přes nepřízeň počasí nabídla možnosti alternativního využití volného času v přírodě. Návštěvníci si mohli vybrat například výlety nebo procházky s odborným výkladem, rodinné programy zaměřené na získání a ocenění příjemných zážitků z pobytu v přírodě.

Polná - Část stezky - žáci a detail informační tabule

Červená Voda - Žáci tvoří podobizny vládců Křížové hory z přírodnin nasbíraných po cestě na rozhlednu

Myslbořice - Stavba přírodní učebny - tvorba jezírka

Veletrh ekologických výukových programů

Na Veletrhu ekologických výukových programů ve Vernířovicích na Šumpersku, který připravovalo SSEV Pavučina ve spolupráci s DDM Víla Doris Šumperk, si od 4. do 7. září stovka profesionálů z oblasti ekologického vzdělávání vyměňovala zkušenosti a seznamovala se s ekologickými výukovými programy svých kolegů.

Čtyřdenní program se skládal především z ukázek ekologických výukových programů vedených lektory jednotlivých center. Programy byly obohaceny o následnou diskusi, v rámci které se, ve většině případů za účasti některého z nestorů ekologické výchovy u nás, hodnotily cíle, obsah i používané pedagogické metody. Tuto zpětnou vazbu si lektori i účastníci velice chválili.

Velmi důležitou součástí programu pak byly pracovní dílny na různá témata související s ekologickou výchovou (osobnost lektora, metodika, ekologično pro začátečníky). Velkému zájmu se těšily i terénní exkurze, např. do vyhlášené ruční papírny ve Velkých Losinách nebo na přírodovědně zajímavá místa v doprovodu významného botanika Dr. Jiřího Sádla.

Jeden z odpoledních bloků byl věnován burze pomůcek a publikací pro ekologickou výchovu, výměně podnětů a zkušeností.

Akce škol

Do kampaně Měsíc ekologické výchovy se zapojilo také více jak dvacet základních a středních škol z různých koutů České republiky.

První zářijové dny jsou časem, kdy se na školách pozvolna rozbíhá výuka. Prázdniny už sice skončily, ale v myslích školáků ještě doznívají zážitky z prázdnin. Proto se školy rozhodly využít čas babího léta k uspořádání akcí souvisejících s ekologickou výchovou. Každá zapojená škola vycházela ze svých specifických podmínek, proto je spektrum akcí opravdu široké. Učitelé připravili pro své žáky projektové dny nebo tematicky zaměřenou výuku, nejrůznější soutěže a výlety do přírody. Ne vždy ale jde jen o zpestření výuky nebo zábavu.

Například SŠ zdravotnická a VOŠ zdravotnická v Merhautově ulici v Brně s programem Poznej národní parky i v zahraničí navštívila výjimečnou italskou lokalitu v oblasti Abruzzo. Klub Pampeliška při ZŠ Polná připravil přírodovědnou vycházku pro veřejnost na trase Pojmannovy stezky v Polné. Základní

Večerní přednáška o čarodějnických procesech na Šumpersku s Mgr. Richardem Jašsem

a mateřská škola Červená Voda se k celonárodní kampani Měsíc ekologické výchovy přihlásila s celoškolním projektem Za vládcem Křížové hory. V areálu ZŠ a MŠ Myslibořice vytvářeli přírodní učebnu. Žáci vysadili keře, které si každá třída označila popisky. Kameny a staré pařezy se využily pro ještěrkoviště. ZŠ T. G. Masaryka a Mateřská škola Písek zavítala na exkurzi do CHKO Třeboňsko.

Konference pro školní koordinátory ekologické výchovy

Jak řekla ředitelka SSEV Pavučina Mgr. Lenka Daňková: „Slavnostní tečkou za kampaní byla konference, která se konala dne 3. října v Paláci Charitas na Praze 2. Konferencí byla ukončena nejenom kampaň Měsíc ekologické výchovy, ale i roční specializační studium pro školní koordinátory ekologické výchovy.“

Hlavní náplní pilotního běhu studia pro školní koordinátory EVVO bylo vyškolení učitele základních a středních škol tak, aby byli schopni koordinovat ekologickou výchovu na škole. Součástí akce bylo představení výsledků projektu a studia učitelů, kteří obdrželi osvědčení o absolvování kurzu. Toto osvědčení jim podle platné legislativy umožňuje vykonávat na škole funkci školního koordinátora environmentální výchovy.

V rámci akce byl zhodnocen průběh a výsledky specializačního studia a aktivity s ním související. Úspěšným absolventům, kterých bylo zhruba 140, byla předána osvědčení.

Během Měsíce ekologické výchovy jsme měli všichni příležitost vybrat si program podle svých představ, dozvědět se více o ekologické (environmentální) výchově a jejím významu pro náš život, zlepšit prostředí, ve kterém žijeme a užít si příjemné dny babího léta.

Kampaň Měsíc ekologické výchovy úspěšně proběhla a nám všem, organizátorům, učitelům, koordinátorům EVVO, pracovníkům středisek a zástupcům státní správy, nezbyvá než doufat, že se nám podařilo představit myšlenku udržitelného rozvoje dalším spoluobčanům.

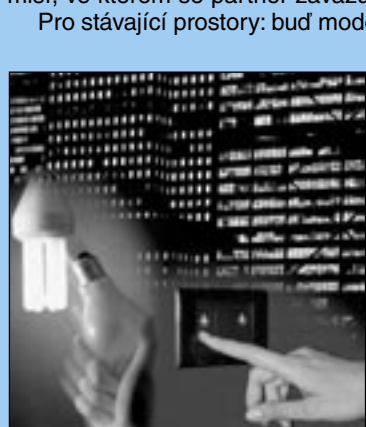
Další informace najdete na http://narodnisit.cz/mesic_ev.

Bc. Renata Konupková, Mgr. Lenka Daňková,
Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina
Foto archiv SSEV Pavučina

GREENLIGHT

GreenLight je dobrovolná iniciativa, která podněcuje veřejné i soukromé spotřebitele elektřiny, aby se zavázali k instalaci úsporných světelných technologií ve svých zařízeních. Cílem programu je snížit spotřebu energie u vnitřního i venkovního osvětlení v celé Evropě a tím také snížit emise znečišťujících látek a omezit globální oteplování. Zároveň má program také zlepšit kvalitu světelných podmínek a dosáhnout úspor financí.

V České republice se tomuto evropskému programu věnuje SEVEN, středisko pro efektivní využívání energie, o.p.s., a jedním z jeho oficiálních podporovatelů je i Agentura pro ekologicky šetrné výrobky a služby. Jádrem programu tvoří registrační formulář, podepsaný partnerem i Evropskou komisí, ve kterém se partner zavazuje k následujícímu:

Pro stávající prostory: buď modernizovat technologii osvětlení v alespoň 50 % ve všech vlastních či dlouhodobě pronajatých využitelných prostorech, anebo snížit celkovou spotřebu elektřiny pro osvětlení o nejméně 30 %. Využitelnými prostory se rozumí takové prostory, kde bude případná modernizace rentabilní.

Pro nové prostory: zvolit nové osvětlovací prostředky tak, aby jimi byla stávající kvalita osvětlení zlepšena či alespoň zachována a aby při nižší spotřebě energie představovaly též rentabilní doplňkovou investici.

Navíc by měl partner modernizovat osvětlovací techniku do 5 let od data jeho přistoupení k projektu, každý rok zasílat zprávu o činnosti a stanovit správce, který bude za zajištění realizace zodpovědný.

Program je zcela dobrovolný, což znamená, že se společnosti mohou samostatně rozhodnout, zda se k němu chtějí připojit či nikoli. Pokud nějaký z partnerů projektu nedodrží minimální požadavky nebo snížení celkové spotřeby energie na osvětlení, může z programu vystoupit, avšak v případě, že se jeho situace změní, může se k programu kdykoli opět připojit.

Odborníci na osvětlení, kteří se zajímají o podporu programu GreenLight a asistují svým partnerům, mají možnost se zaregistrovat jako podporovatelé programu GreenLight. Získají tak ze strany organizátorů pro-

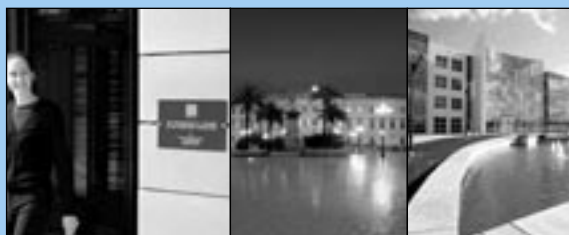
gramu veřejnou podporu informující o jejich snaze podpořit program GreenLight. Připojení se k podporovatelům programu GreenLight rovněž probíhá prostřednictvím registrace.

Jelikož Evropská komise neposkytuje v rámci tohoto programu finanční prostředky na zvyšování kvality osvětlení (neboť ta se zaplatí sama), poskytuje partnerům podporu formou informačních zdrojů a jejich povědomí u veřejnosti (plakety na budově, reklamy, exkluzivní používání loga, ocenění atd.). Dalšími výhodami pro partnery je, že:

- ušetří peníze (provádějí pouze nákladově efektivní zlepšování osvětlení)
- dosáhnou lepších světelných podmínek, což je dobré pro jejich zaměstnance i klienty
- získají technickou podporu a firmy energetických služeb mohou dokonce zálohově financovat zlepšování kvality osvětlení v prostorech klienta výměnou za část takto vytvořených úspor
- mohou veřejně prohlašovat, že jsou součástí evropského programu na snižování emisí CO₂, tj. mohou prohlašovat, že jsou „zelenou či environmentálně uvědomělou společností“
- od veřejných orgánů, včetně Komise, získají bezplatnou reklamu ohledně jejich účasti v tomto programu.

GreenLight těží z aktivní podpory národních energetických agentur a institucí ve 26 evropských zemích.

SEVEN také spravuje internetové stránky www.uspornespotebice.cz, kde naleznete zajímavé informace a rady, jak si vybrat domácí spotřebiče, jak rozumět energetickým štítkům či které spotřebiče na našem trhu jsou nejúspornější. Více informací o projektu najdete na www.eu-greenlight.org, nebo na <http://www.uspornespotebice.cz/cesky/novinky/light.html> a dále na www.svn.cz.

Zdroj: CENIA, česká informační agentura životního prostředí – Novinky ze světa ekoznačení, SEVEN, středisko pro efektivní využívání energie, o. p. s.